

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

As országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek),
Üllői-út 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Pályázat.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület hivatalos lapjának a „Köztelek”-nek szerkesztőségében megüresedett *gyakornoki* állásra ezennel pályázat nyitattik.

A pályázóktól megkivántatik:

- a m.-óvári gazdasági akadémia elvégzése.
- némi irodalmi jártasság,
- a magyar nyelven kívül legalább a német nyelvnek ismerete.

Gazdasági gyakorlattal bíró egyének előnyben részesülnek.

A gyakornoki állás egyelőre 600 frt évi fizetéssel van javadalmazva.

Az állás azonnal elfoglalható.

Bizonyítványok egyszerű másolatával felszerelt kérvények augusztus 20-ig az Országos Magyar Gazdasági Egyesülethez (Budapest, Köztelek) intézendők.

Budapest, 1895. augusztus 5.

Igazgató.

Őszi gyümölcs vásár.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület Budapesten, köztelki helyiségében *gyümölcs vásárt* rendez, mely kezdődik f. évi szeptember 1-én és tart a tél beálltáig. Ez időközben gyümölcsárukat a vásár rendezősege állandóan elfogad és azok eladását díjmentesen követi. A vásár részletes tervezete és a gyümölcsárúkhöz csatolandó bejelentő-lap megszereshető az Országos Magyar Gazdasági Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, Köztelek.)

Igazgató.

VIII. országos sörárpakiállítás és vásár.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület f. évi szeptember hó 20—30-ig országos *sörárpakiállítást* és ezzel kapcsolatban *sörárpavásárt* rendez. A kiállításra szánt árpaminták beküldésének határideje *augusztus hó 1-jével megkezdődött és szept. hó 1-ig tart*, ezentul érkező mintaküldeményeket a rendezőség kiállításra nem bocsát. A mintákhoz bejelentő-ívek csatolandók. A bejelentő-ívet s a kiállítás és vásár tervezetét minden hozzáfordulónak megküldi az Országos Magyar Gazdasági Egyesület titkári hivatala (Budapest, Köztelek).

Igazgató.

Kainit megrendelések.

A rozsok műtrágyázásának ideje augusztus hóra esik s különösen a kainit az, melyminél előbb kell felszórni. Miután a kainit szállítása sok időt igényel, nem mulaszthattuk el a gazdaközönség figyelmét felhívni arra, hogy kainitszükséglete idejében való fedezése czéljából a megrendeléseket már most tegye meg.

A kainit megrendelhető az O. M. G. E. titkári hivatalnál.

Árak: nagyban waggon-rakományonként ab Leopoldshall-Stassfurt, ömlesztett állapotban 106 forint, zsákban szállítva 130 forint. A vasuti szállítási-költség a különböző távolságu rendeltetési állomások szerint 130—140 forint között váltakozik.

Kicsinyben métermázsánként zsákkal együtt ab „Budapesti közraktárak” egyesületi tagok részére 2-80 forint, nem tagoknak 3 forint.

A megrendeléssel egyidejűleg a kainit árát egyesületünk pénztárához beküldeni kérjük, a szállítási költségek a küldemény átvételénél fizetendők.

Igazgató.

A hazai szövetkezetek központi hitelintézetének hitelszövetkezetei

Irta: dr. Pólya Jakab.

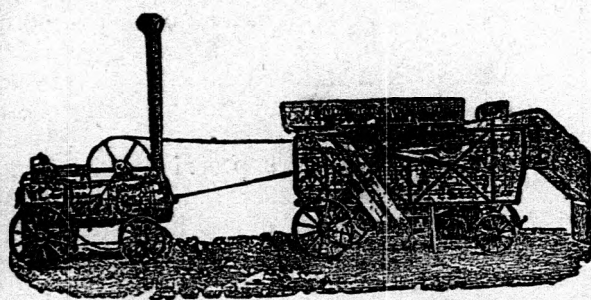
I.

Már két ízben ismertettem e lapok hasábjain (1892. június 8-án 46. számban és 1893 június 21 én 49. számban) a német Raiffeisen-féle kölcsönpénztárak mintájára nálunk alakult községi hitelszövetkezetek eredményeit. Első ismertetésem megjelenésekor csakis Pest megyében voltak ily hitelszövetkezetek és akkor azokat teljes joggal lehetett pest megyei hitelszövetkezeteknek nevezni. Második ismertetésem is a pest megyei községi hitelszövetkezetek czimét viseli, de már akkor kiemelttem, hogy az eszme túllépte a megye határát és a pest megyei központ más megyékben is létesített a pest megyeiekkel azonos községi hitelszövetkezeteket. A múlt évben a megyei központ megszűnt és helyébe „A hazai szövetkezetek központi hitelintézete” czimmal országos központ lépett.

Erről az országos központról elég annyit megjegyezni, hogy a *Pesti hazai első takarékpénztár* patronátusa alatt áll. Az alapszabályok azonban éppen úgy mint annak idején a pest megyei központról intézkedéseket tartalmaznak arra nézve, hogy a központ fokozatosan teljesen átmenjen a községi hitelszövetkezetek tulajdonába. Ez a czél, mely felé a hitelszövetkezeteknek tényleg és minden erejükkel törnök is kell. A szövetkezeti eszme tulajdonkép csak akkor fogja diadalát ülni, csak akkor fog a nemzet vérébe átmenni, ha megszabadul minden, bármily jóakaró gyámkodás alul.

De ezuttal nem az a feladat, hogy tanácsokkal szolgáljak, hogy miként igyekezzenek a szövetkezetek magukat függetleníteni és vázoljam azokat a kedvező eredményeket, melyek e függetlenítéssel járnának, különösen az öngondoskodás és az önkormányzat terén és abban az irányban is, hogy a szövetkezetek tagjai vágyaikban, érzelmeikben és törekvéseikben jobban összefermüljenek és nagyobb arányu tevékenységet fejtenének ki az eszme terjesztésében, az eszme lényegének tiszta felfogásában. Más

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Budapest, Alkotmány-utca 31. Váci-körut sarok.

Jutányos árak. Többévi törlesztés.

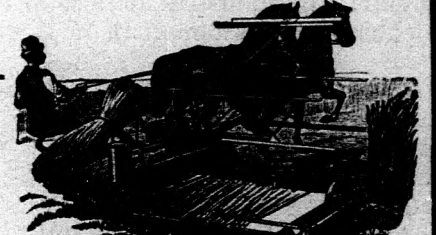
A MAGY. KIR. ÁLLAMVASUTAK
GÉPGYÁRA
felülmulthatatlan
Gőzeséplő-garniturái
és egyéb
Gazdasági gépeinek
Szövetkezeti képviselő-
selete, tagok számára.

ADRIANCE PLATT & Co., new-yorki gépgyáros

kizárólagos képviselősege

**Fűkaszaló-,
marokrakó arató-
és
kéveköto arató-
gépeire.**

Kitünő magyar bizonyítványok.

pártolást és terjedést nyer az oly eszme, mely ugyszólva a nép vérebe ment át, mint az oly eszme, mely csak kívülről oltatott be. Csak más szemmel nézi az ember azt az épületet, melyet maga emelt, melyről azt mondhatja, hogy annak minden részecskéje az én fáradságaimnak, küzdelmeminek, véres verejtékemnek eredménye és bére, mint azt, mely a szülőkről átszállt. Nem merném bizonyítani, de alig hiszem, hogy a mi szöveteink emberei érzik azt a büszke öntudatot, mely az angol szövetezeket hiveit lelkesíti, kik büszkén emlegetik művöket és szívósan is ragaszkodnak a saját művökhöz. Erre a szívósságra van tulajdonképp szükség, ha akarjuk, hogy a szövetezeket megfelelően ama nagy társadalmi feladatnak, melynek teljesítésére hivatják és a melyre részéről mindig, szintugy ma is, a legtöbb súlyt fektettem.

A községi hitelszövetezek által elért eredményeket csak azon szám adatok alapján mutathatom be, melyek a központ által közzétett táblázatokban foglaltatnak. Más eredmények, erkölcsiek és anyagiak, nem igen közöltettek, különösen semmi adatot nem ismerek arra nézve, hogy emelték-e a tagok gazdálkodási képességét és gazdasági képzettségét, fejlesztették és erősítették-e a tagok közt az összetartozandóság, a kölcsönösség, a testvéri szeretet érzetét, a munka vágyát, a becsületességet, szóval mindazt, a mi az embert emberré, vagy ha úgy tetszik, derék emberré teszi. Én csak száraz szám adatokkal szolgálhatok, de ezek tanúságot tesznek a mellett, hogy a szövetezeket igenis hasznos működést fejtettek ki, talán többet is tettek, minthogy pusztán kiirtották az uzorát. Ez is eredmény, de olyan, minőt más nemű hitelintézetek által is el lehet érni.

Ismertetésem csakis azokra az intézetekre terjed ki, melyek az 1894-ik évről szóló táblázat szerint az egész éven át működtek és az összehasonlíthatóság kedvéért elválasztom a pest megyeiket a többi megyékben működöttéktől. Bemutatom első sorban a pest megyei hitelszövetezekre vonatkozó adatokat az 1889. 1892. és 1894. évekről úgy a mint azokat az illető táblás kimutatásokban találtam.

Pest megyei községi hitelszövetezek.

	1889.	1892.	1894.
Községek száma	50	85	89
Szövetezek száma	54	75	80
Tagok száma	9,507	18,927	23,859
Üzletrészek száma	22,366	40,558	48,970
forint értékben			
Üzletrészek értéke	631,180	1,111,773	1,418,695
Váltókölcsön	554,361	1,762,628	2,250,769
Kötvénykölcsön	192,570	923,726	1,546,576
Felszerelés	3,829	10,724	4,503
Központi alapítvány	2,210	9,500	15,890
Egyéb követelés	8,148	49,584	68,014
Pénztárkészlet	11,068	23,971	48,015
Tartalékalap	6,599	27,342	55,146
Üzletrészek befizetések	177,921	611,730	826,409
Betét	112,934	594,994	880,606
Központi hitel	461,133	1,470,497	2,056,730
Előleg	3,176	2,233	2,315
Átmeneti kamat	4,949	18,407	26,696
Egyéb tartozás	1,313	7,618	15,542
Nyereség	13,368	47,312	70,323
Összes aktiva, illetőleg passiva	772,187	2,780,133	3,933,767

Minden további átdolgozás és magyarázat nélkül is szembeötlök a haladás, melyet a községi hitelszövetezek minden irányban tettek. De a fejlődés sokkal világosabban látható az alábbi táblázatból, mely a fentebbi kimutatásnak fontosabb adatait százalékos viszony számokban tárja elénk.

	1889.	1892.	1894.
s z á z a l é k			
Tagok száma	100	199	251
Üzletrészek befizetések	100	344	495
Tartaléktőke	100	414	836
Betét	100	527	780
Központi hitel	100	319	447
Váltókölcsön	100	318	406
Kötvénykölcsön	100	480	803
Nyereség	100	354	526

A most közölt két táblázat felhasználásával igen sokat lehetne beszélni arról a haladásról, melyet a szövetezeket öt éven belül tettek. De csak néhány tényre kívánám különösen felhívni a figyelmet. Az első tény, a mire figyelmeztetni akarnék, abban áll, hogy a szövetezeket tagjainak száma több, mint harmadfélszeresre emelkedett. Ennél még fontosabb annak kiemelése, hogy míg 1889-ben egy-egy szövetezetnek átlag 176 tagja vala, öt évre reá ez az átlag 298-ra emelkedett, annak bizonyítékául, hogy a községekben mind több lakos csatlakozott a szövetezethez és pedig a szegényebb osztályok köréből. Erre vall legalább az a tény, hogy míg a kiindulási évben egy-egy tagra átlag 2'35 üzlet rész esett, a végében már csak 2'05 üzlet rész jutott. Részéről erre a tényre különös súlyt fektetek és helyeselni tudnám, ha a már megerősödött szövetezek általánosan azon igyekeznének, hogy az újonnan belépő tagok csakis egy üzlet részre jegyezzenek és fizessenek be, mert ezzel is erősítik állásukat és elejét veszik a netalan keletkező osztalékvágyaknak, nem nézve azt, hogy a szövetezeknél éppen társadalmi feladatukra való tekintettel különös súlyt kell fektetni az egyenlőségi elvre is. Minél inkább kifejlődik a szövetezeket kebelében az egyenlőség érzete és tudata, annál szorosabbá is válik a kötelék, a mely a tagokat egymáshoz fűzi.

Továbbá a magam részéről különös súlyt fektetek a tartaléktőke gyarapítására, mely a szövetezeknek az általuk igényelt hitelnek, ugy mondanók, egyedül szolgál szilárd alapul, mert ezt kilépéssel nem lehet csökkenteni. Nemesak ebben a részben fontos a tartaléktőke. Fontossága tulajdonképp akkor emelkedik ki, ha tekintettel vagyunk azokra a reformokra, melyeket a szövetezeket keretében még foganatosítani kell, különösen az ugynevezett hosszú hitel tekintetében. Már ezekben a lapokban is hangsúlyoztam, hogy a birtokhitelt figyelmen kívül hagyva, hanem csakis a mezőgazdasági hitelt nézve, a rövid három vagy hat havi hitel a birtokosnak és különösen a kisbirtokosnak nem hasznos, a váltó meghosszabbítás lehetősége még káros is. Abban a mérvben, a melyben a tartaléktőke, tehát a szövetezettől semmi esetben el nem vonható alap gyarapodik, bele is mehet a hosszabb, esetleg még birtokhitel engedélyezésébe is. A Raiffeisen-féle kölcsönpénztárak egyik kimagasló intézménye, az u. n.: árverési vételek és eladások, melyek által egyrészt sok becsületes és szorgalmas, önvérte nélkül tönkre jutott birtokost tartanak meg birtokukban és másrészt megakadályozzák a vételárak túlfelcsigázását vagy túlzott csökkentését. S a tartaléktőke gyarapodásával bizonyos közös intézményeket is lehet létesíteni, melyek a szövetezeti tagoknak anyagi és erkölcsi hasznára válhatnak. Ily közös intézmények p. o. közös könyvtár, közös kert, vándortanító díjazása stb. Mily sokat tehetnek kisbirtokosaink a saját anyagi érdekeik előmozdítására, ha oly művelési ágakat gyakorolnak, melyek lényegileg az ő feladatukat képezik. Ilyen ágak p. o. az apró jószág, a selyem, a méhtenyésztés, a gyümölcsészet, kertészet, szőlőszet, tehát mind oly ágak, melyek sok testi munkát, aprólékos gondot igényelnek és a melyek nálunk még igen sokat fejlődhetnek.

Ki kell emelni, hogy a szövetezeketnél a kötvényekre adott kölcsönök sokkal nagyobb mérvben emelkednek a váltókra adott kölcsönöknél. Midőn ezt a tényről különösen hangsúlyozom, nem indulok ki abból, hogy az uzora a váltóhitel alá szokott bujni, mert hiszen efféle visszaélésektől a szövetezeket feltétlenül mentesek, hanem igenis abból, hogy a szövetezeket hosszabb idejű, tehát a birtokosok hitel igényeinek inkább

megfelelő hiteket engedélyeznek. S ez határozott haladás. Ezt a viszonyt az általános haladást jelző százalékos számoknál még jobban feltűnteti, ha a két különböző kölcsönöket egymással hasonlítjuk össze, 1889-ben az összes kölcsönöknek 74'2%-a váltókölcsön és 35'8%-a kötvénykölcsön, ellenben 1894-ben 59'3%-a váltókölcsön és 40'7%-a kötvénykölcsön. Meglehet, hogy a kötvénykölcsönök gyarapodása onnan is ered, hogy kötvényeket az irást nem tudók irnak alá. De ebből aligha lehet kiindulni, ha tekintjük, hogy a kötvénykölcsönök bizonyos összefüggésben állanak a szövetezeketnek saját és helyben beszerzett tőkével vagyis az általános számokat nézve közel abban az arányban gyarapodnak, a melyben említett tőkék.

(Vége köv.)

NÖVÉNYTERMELÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

A takarmány eltevése szilókban.

A zöldtakarmányféléknek földalatti és földfeletti különböző módokon eltartásáról már sokszor volt szó; egyik ezt, másik azt a módot tartja legmegbízhatóbbnak, a mi mindenestre akár egyik, akár másik módnál, nagyrészt a kivitel mikéntjétől teszi függővé a sikert. A takarmány legelőtebb konzerválási módjáról, a szilókban eltevésről eddig nálunk nem igen volt szó, miután a szilók költségesebb voltuknál fogva általában nem igen ismeretesek s tudtukkal hazánkban máshol nincsenek is, sőt talán ily kivitelben a kontinensen sem, mint az itt képben is bemutatott, gr. Nádasdy Ferencz k.-nyéki gazdaságában épített szilók, melyek eszméjét a földesur Angliából hozta.

E szilókból párosával építve, egyik helyt 6, a gazdaság másik részében 2 van. Alakjuk hengeres, mélységük a földben 2 m., földfeletti magasságuk 6 m., így összesen 8 m. hosszúságúak. Belső átmérőjük 5 m. A fal vastagsága 32 cm., mely elsőrendű téglából (portland-cementbe rakva) van építve, külső-belső felszine cementvakolattal fedve, a földfeletti külső rész még ezenkívül murvás cementshabarcsal. E kitűnő, szilárd építés, tartósságukat mintegy örökké teszi. Felső szélükbe vastag vaskarika van építve, mely „Concret“-ből készült 15 cm. vastag, domboru tetőjüket tartja. Feneküket szintén e burkolat fedi, középre lejt, hol egy kis kerek, vasrúdos nyíláson lefolyik a felesleges nedvesség. Ez vastag alagesőveken, mindenik oldalon 3—3 szilóból, egy téglából épített, erős faajtóval, földszint fedett, kisebbszerű központi gyűjtő-kutba szájadzik, honnét a folyadék kimerve, takarmánykészítésre felhasználható. Tetőjükön közepén egy 1 m. átmérőjű s 4 cm. vastag, kerek vasajtó, 8 csavarral a beemléstő nyílást elzárja, oldalukon pedig arányosan beosztva, három 4 cm. vastag, 75/60 cm. nagyságú négyzetleges vasajtó 2 reá-hajlítható csavarral, a takarmány kiszédésére szolgál.

Tetőjük védelmi szempontból vaskorlással van körülvéve. Az ajtók egymásutáni becsukásánál, a mint a behulló takarmány alulról felfelé emelkedik, azok széleihez illő, vastag gummiszalag illesztetik, melylyel a falba épített vasajtók s precíz kivitelű csavarok légmentesen zárnak. A takarmány-kivitelnél elsőben az oldalt levő felső ajtó nyitattik meg, deszkavályuban leeresztve a takarmányt, mindig ismét jól bezárva azt.

A takarmány 2—4 cm.-re megszeccskázva jut a szilóba, mely célra szolgál egy nagy „Safety“ gőzszeccskavágógép, mely napoként 30 négyökrös szekér zöldtakarmányt

déleznék. S ez szőnyt az általános számoknál még a két különböző hasonlítjuk össze, önöknek 74-20%-a kötvénykölcsön, váltókölcsön és Meglehet, hogy a odása onnan is z írást nem tudók lehet kiindulni, nykölcsönök bizo- ak a szövetkezetek- eszerzett tőkével okat nézve közel pódnak, a mely-

MELÉS.

Kálmán.

ése szilókban.

éléknek földalatti dokoni eltartásá- egyik ezt, másik gbizhatóbbnak, a egyik, akár másik mikéntjéte teszi mány legtkélete a szilókban elte- gen volt szó, mi- voltuknál fogva esek s tudunkkal ek is, sőt talán n sem, mint az itt Nadasdy Ferencz tett szilók, melyek ből hozta.

al építve, egyik részében 2 van. égük a földben águk 6 m., így águk. Belső át- stagsága 32 cm., ortland-cementbe első felszine cze- dfeletti külső rész ementhabarescsal. rtótságukat mint- szélükbe vastag mely „Concret“-ből omboru tetőjüket e burkolat fedi, kerek, vasrácsos es nedvesség. Ez enik oldalon 3-3 tt, erős faajtóval, központi gyűjtő- folyadék kimerve, ználható. Tetőjü- tmérvő s 4 cm. savarral a beöm- lukon pedig ará- cm. vastag, 75/60 s vasajtó 2 reá- armágy kiszede-

apontból vaskor- jtók egymásutáni hulló takarmány zok széleihez illő, tetik, melylyel a eziz kivitelü esa- A takarmány- levő felső ajtó ban leeresztve a ól bezárva azt. cm.-re megszees- zélra szolgál egy ágógép, mely nar zöldtakarmányt

megvág s rendszerint két nap vagyis 60 székér zöldtakarmánnyal megtelik egy sziló. Az ideális dolog az lenne, ha a szeeska- vágóból egyenesen *belehullana* a takarmány a szilóba, de ez a talajkörülmények miatt nem igen vihető keresztül; így e célra készült elevátorral emeltetik fel az, mit ugyan egy alkalommal egy nyolcz lóerejű gőzgép jól elvégez. Kívánatos azonban, hogy az elevátor minél rövidebb legyen, mert a mellett, hogy kevesebb erőt, költséget s javítást igényel, a szeles idő annál kevesebbé hat akadályozólag a dologra. Itt olyképp lett ezen segítve, hogy az elevátorból 1 m. elvágatott, a szeeska- vágó pedig azon kerekesen szilárd fakereten feltétetett egy régi kerekcséplő- gép tengelyére; így együtt le- és felmenőben $2\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ —5 m.-rel lett az út megrövidítve. Lehet még akként is segíteni, hogy a szilók mellett a talaj felszine menetelen felemel- tetik a gép s szekerek állása s felvonása végett. Ily körülmények mellett ugyan a lehetőleg megrövidített elevátor nem emeli fel a takarmányt annyira, hogy az a tetőajtó nyíláson egyenesen belehulljon a szilóba, de ezen a bajon egy menetelen deszkavályu és egy bekötő gyerek alkalmazásával segítünk, mely eljárás nagyon is kifizeti magát. Az elevátor eredetileg deszkavályuban járó szélszijakra nittelt, sűrűn keresztlécezett vízhatlan vászonzól állott, de akármilyen vízhatlan s erős lett legyen az, egy időny alatt tönkre ment; újítása, javítása sok költséget s közben sok munkamulasztást okozott. Ezen a bajon meg úgy lett segítve, hogy a léczezett vászon helyett vékony, egymásra érő keskeny vaslemez- darabokból közben felhajlitott szélekkel készítettett az elevá- tor, nem igen több költséggel; mely ezen javításában már a harmadik időnyben, minden újítás s na- gyobb javítás nélkül jól dolgozik.

Folytatva a sziló- val dolgot, a szilóba felülről beömlő ta- karmányt egy ember egyformán széthányja, 4-5 gyerek pedig folyton körben járva, fő- képp a fal mellett tapossa és fasulyokkal veri. Szilózás közben is, a még nyitott felső ajtó éjjelre bezárandók. *Meg nem telt szilót is lehet egy pár hét múlva tovább tölteni az ez esetben képződött kis penészréteget levéve.* Rendszerint 3 hónap múlva átmegy a takar- mány a kellő erjedésen, mikor is annak etetését meg lehet kezdeni. Eláll pedig a szilóban a takarmány *akárméddig*. Az idén is 2 éves takarmányt használtunk fel egy- forma jó eredménnyel. Legfeljebb ha a be- szilózott takarmány hibás volt, vagy mert a tető alatt teljesen meg nem tölthető s így egy kis levegő bent marad, kevés penész és réteg képződhetik. Minél tovább áll benne a takarmány, annál inkább apad, hosszabb idő után ugyan már csak kis mérvben. Ta- pasztalás szerint a zöldtakarmány $\frac{2}{4}$, a szá- razabb $\frac{1}{2}$ részét vesztí súlyának 3-4 hó- napi állás után.

A sziló megnyitásánál nagy elővigyázat- tal kell eljárni. Fel kell nyitni a tetőajtót s az oldal felső ajtót és egy pár óráig szellőzni kell hagyni, csak azután szabad óvatosan

belemenni, mert a felgyülemlett kiömlő szén- sav könnyen az ember halálát okozhatja. Ké- sőbb az elővigyázat mindinkább kisebbre redukálható.

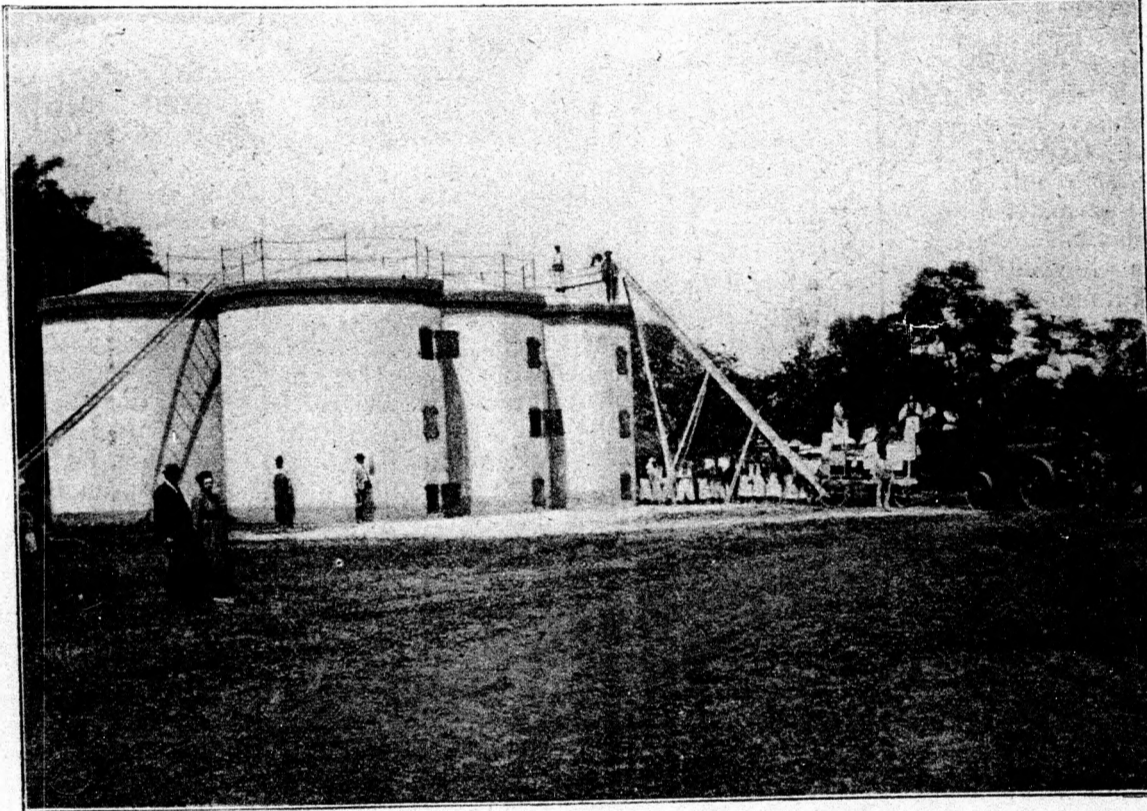
A szilókba a takarmányt *akármily* zöld vagy száraz állapotban s *bármely idővel* el- lehet tenni, a munkának csak az vet végett, ha már sem ember, sem állat sem gép nem dolgozhatik. Legjobb azonban a takarmány- féleket a virágzás végekor s $\frac{1}{2}$ —1 napi ren- den fonnyadás után felhasználni. A marokba és petrenezébe gyűjtés elmarad.

A rossz takarmányból természetesen sohasem lesz jó, de a szilózás által türhető még mindig lehet. Lett már bevágva e szilókba folyton ázott már rothadni kezdő here, mely a kivételnél fekete szurokszerű konszen- zciát mutatott, az állatok azonban minden baj nélkül jól elfogyasztották. Lehet akár például esetleg szalmát is eltenni a szilóba, vagyis inkább ha kerül reá hely avagy egyébként is kívánatosnak látszik, a takar- mányféleket azzal rétegezni, midőn is a szalma magába veszi a takarmány kellemes ízét s megpuhul. Különböző takarmányok szintugy eltehetőek egy szilóba.

A gazdák körében élénk diszkuszió tár-

egyszer a szárazon álló tehének s 2-3 éves növendék tenyészmarhák 2-3 kg. szálas- takarmány mellett polyvával kevert ily sziló- beli kukoricaszáron tartva, senkisésem akarta elhinni, miként azok egy szem abrak s répa nélkül telelnek, oly kondíciót s növekvést mutattak. De hogy ily kiváló eredményt lehessen elérni, földolog, mint megjegyzém, hogy a kukoricaszár letérés után mielőbb egészséges állapotban besilóztassék, s hogy továbbá oly kukoricafajták után nyeressék, melyek vékony, puha, gazdag szár- és levél- hozamot adnak s szárrészeik még letérés- kor is zöldesek. Ilyenek a korai kanadai, florentini fajták, de természetesen jók azért a középérő fajták is, ugy a későn érők, ha- bár legkevésbé, csak mielőbb egészségesen felhasználtassanak. Mig azoknak feldolgozá- sát a vetési idővel való összeesés nehezíti, utóbbiak különben is kevésbé jó minőségűt a késő őszi esős időjárás kritikussá teszi.

A szükség a legjobb mester. Így történt már itt az is, hogy a szilókkal megmentetett a takarmányrépa jó része. 1892-93 télen, mint mindenfelé, ugy itt is rohamosan el- kezdett romlani a répa, ugy, hogy minden- féle állattal a megengedett határokig a leg- pazarabb etetés mel- lett is a romlás elől megmenteni nem le- hetett a répát. Nem sokat kellett gondol- kodni, üresen volt egy sziló. A gőzszeeska- vágó kaszái levétet- tek s a szeeska- vágó kerék vaslemez- borított, melyen két kis kaszaalaku nyi- lást vágva, kész volt a gőzrépavágó-gép. Erre megindult a répa besilózása, ugy, hogy 4 rövid téli nap alatt 1500 métermázsá répa szeletekre meg- vágva, egy szilóban benn volt. Az elevá- tor is kifogás nélkül vitte fel a répát. Az eredmény sikere azon- ban kétes volt, mert a répában már nem volt egy darab, melyen a rothadás nyomai nem lettek volna fel- találhatók. Kiváló- gatás utján a keve- sebbé rothadtak látszó répák kerültek

166. ábra. Téglából épült takarmánysziló a k.-nyéki uradalomban.

gyát képezte a kukoricaszárak alaptakar- mányul való felhasználása, ugy, hogy a rossz czukorrépa-árak sa répatermelést mind- inkább kétségessé tevő rovar- s bogárkárok- kal szemben kiterjesztik a kukoricatermelést. Ennek lehetősége azon fordul meg, hogy a nagy mennyiségű kukoricaszár hosszú időn át jó minőségben eltartható legyen. E dol- log itt, a szilók birtokában, már régen gyako- rolt, meghaladott dolog. A mennyiben ha a szilók korai tavaszi felesleges zöldtakarmány- nyal, vagy erre kedvező időjárással zöldtakar- mány kukoriczával, avagy esős időjárással szénává jól nem készíthető szálastakarmány- nyal meg nem tellenek, akkor az üres szilók még vett és pedig eddig olesón vett kukoricza- szárral is megtöltenek, s a ki azt nem tapasztalta, alig hinné el, miként a kukoricza- szár, ha az az esőzések folytán kinn a földön meg nem romlott, főképp ha letérés után mindjárt belekerülhetett a szilóba, a maga- nemében mily kitűnő takarmányt ad így és többet ér a nem tökéletes szálastakarmány- féleknél. A szeeska- vágó szár megpuhul, kellemes, édes almazagu erjedésen megy keresztül s az állat egy darab izéket nem hagy belőle. Nem

a szilóba.

Eljárásunknál újabb tapasztalatra tet- tünk szert. Ugyanis negyednapra a besiló- zás után, oly nagy mérvben indult meg a répa erjedése, hogy egy reggelre a sérthet- lennek tartott sziló falát is három kis helyt megrepszettette s jött ki a sok jó lé. Ebből kilolyólag az oldalajtók csavarjai annyira megtágítottak, hogy a nyomás belülről még elég erős volt; az ajtók szélein pedig több napon át a szesz es erjedésű folyadék nagy tömegben kinyomult és felfogva, takarmá- nyozási célokra felhasználott. A repede- sek a sziló kiürülése után kijavítottak. Ily esetben tehát a sziló megtöltése után szük- séges az oldalajtók s inkább az alsóbb- kon naponkint lassankint engedni, mig a rendkívüli nagymennyiségű lé kifolyása meg- indul, illetve szűnik; azután ismét fokonsint jól beszorítottak az ajtók. A fentemlített év tavaszán, sajnos, nagyon hamar elfogyott a korai zöldtakarmány s a legelő, egyéb ta- karmány pedig még haszonnal vágható nem volt; ekkor, június hóban nyitattott meg a sziló. Az eredmény minden reményt felül- mult. A répaszeletek szép fehér színt, szívós

alkatot mutattak, a rothadás azokban nemcsak hogy nem terjedt, de a levágáskor rothadt részek is elszáradtak, minden rossz tulajdonságot elvesztettek. Mondani sem kell, az állatok szívesen elfogyasztották s azon kellemes helyzetben volt a gazdaság, miként a fenti körülmények között, június hóban répát lehetett etetni a tehenekkel s egyéb állatokkal. Azóta a szilók mellett *nem kell kétségbe esni a répa elomlása miatt.*

Sokféle fel lehet esetleg használni a szilót. Így szükségéből ideiglenesen egy sziló magtárrá alakítottát, 500 q zab befogadására. A szilóban a középső oldalajtó alatt oszlopok- és oldalgerendákon álló, bedeszkázott garatformájú fenékrész készített, úgy, hogy az alsó ajtón alája még be lehet menni. A garat csuesban végződő nyílása, mely tolózárral van ellátva, oly magasan végződik a földtől, hogy az alá zsákot lehet tenni. A tolózárt megnyitva, a gabona magától beleömlik a zsákba, mely az alsó ajtón kiadható, ezáltal pedig az egész gabonakészlet mozgásba jön s átszellőzik. Megtöltéskor a zsákok csigával könnyen felhuzhatók. Ily esetben száraz idővel a szilóajtók szellőzés végett kinyitandók.

Mint a fentebbiekből kitűnik, a szilók bármely takarmánynak akármely időben s bármely időben való eltevésére a legelőkétesebb módot nyújtják. Egy hibájuk van s ez költséges építési módjuk.

Fejtegetéseimet azon kijelentéssel fejezem be, hogy a zöldtakarmány konzerválását tulhajtani nem szabad. Hallottam már hírneves gazdáktól: én jövőre minden takarmányomat zölden elteszem. De ezek nem számoltak a tapasztalás követelményeivel. Mert tudni kell azt is, hogy az erjesztett takarmányból 8—10 kg.-nál többet adni egy darab számos marhára nem tanácsos. Az állat hasmenést kap, a tej ízén megérzik. Csak egyéb takarmányfélékkel keverve használható helyesen. A répatermelést, ennek tulajdonságainál fogva nélkülözhetővé nem teszi s jó szénává készíthető takarmányt erjesztés által igyekezni felhasználni sem helyes. Mivel a mellett, hogy az erjedés a tápanyagtartalom rovására történik, az állatok tartásánál a természet követelményeitől mindenben eltérni hiba, mi előbbutóbb megboszulja magát. De igenis oly takarmányoknál, melyek csak így tartják meg becses tulajdonságukat, vagy melyek kemények, rostosak, avagy esős időjárással, midőn a szénafélék megromlanának, az erjesztve eltevés nagy értékű a gazdára nézve. S épp a legutóbbi esetre vonatkozólag természetes, hogy a ködös Angliában nagyobb szerepe jut az épített szilóknak, mint a mi általában száraz éghajlatunk alatt. *Baly Kálmán.*

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: **Monostori Károly.**

Megjegyzések a fejős juhtartás című közleményre.

I.

△ Sietek *Okolicsányi* Gáspár ur észrevételeire megfelelni és pedig első sorban azon kételyét, hogy 50 holdon nem képes 300 db erdélyi raczka juh megélni, eloszlatni. Nálunk a mezőségen egy hold (1600 □) földnek a hasznosbérére 4—7 frt közt váltakozik. Már most az alapul vett 8 frtos hasznosbéréért jó kaszálót kaphatni és annak holdján nem 6 db, de 7—8 db erdélyi raczka is igen jól megél, ha pedig nem rendelkezhetünk, vagy nem akarunk (mit rendesen nem is igen teszünk) ilyen minőségű legelőt adni juhainknak, akkor a megfelelő értéknek több, de olesőbb legelőt adhatni.

Továbbá a pásztorlétszám és azok

fizetése iránti nézetére bátor vagyok megjegyezni, hogy nálunk a közönséges raczkák mellett sehol sem lehet többet 2 embernél alkalmazásban látni 300 db mellett, mert két ahhoz jól értő pásztor kényelmesen teljesíthet minden szükséges dolgot a juhok körül. Nálam van 300 db mellett egy ugynevezett bács és egy pakulár (pásztor) ketten fejnek és a bács gyereke 7—8 éves hajtja a fejés alá. A bács felgyűjti a sajtot, a pakulár legeltet. Fizetése a két embernek — mit egymásközt megosztanak, mert a bács a számadó, a pakulár ennek szolgálja — egy évre 18 frt pénz, 90 liter véka tengeri és rozs. 1 hold tengeri vetés. 1/2 liter véka kendervetés. 1 liter v. paszuly, minden 21-ik bárány és 21-ik gyapju, 15 db juhtartás, 1 db 6 hetes malacz és minden 60-adik sajt, a mi pénzértékben kifejezve:

Pénz	18—
90 l. gabona á 70 kr	63—
1 hold tengerivetés	10—
1/2 l. v. kendervetés	1—
1 l. v. paszuly	1—
21-ik bárány 15 db á 2 frt	30—
21-ik gyapju 10 db á 2 kl.	13:50
15 juhtartás	30—
azért teszem csak ennyire, mivel a trágya visszamarad	
60-ik sajt 9 sajt 50 kl.	20—
malacz	3—
	189:50

A sőt közvetlen a tordai bányából mm. 6:85 krért szerezzük be. Az elmúlt 1894—95. év telén is az általam már említett módon teleltetem juhaimat, mit több szomszédom meg is nézett és bárányaimat ápril hó elején a tordai mészáros Székely Sándor 2 forintot vette át darabját helyt a gazdaságban.

A mi pedig azt a kételyt illeti, hogy 300 fejős juh után nem nevelhető 300 db bárány — mint Rovatvezető ur szívesen megjegyezte — igenis van 30—40 db kettős bárány, de ez csakis úgy érhető el, ha a pásztor is részt kap az eredményből; mint mutatja a fentebb említett fizetésjegyzet, mert akkor sokkal jobban reá van utalva, hogy bárány el ne pusztuljon.

Hogy pedig 2 kg. gyapjut átlag ne termelne egy erdélyi juh, vagyok bátor megjegyezni, hogy igenis termel 2 1/2—3 kilót is, de átlagban csak 2 kilót vettem számításom alapjául zsiros állapotban, mert itt mosatlan állapotban szokás a gyapjut értékesíteni. Az igaz, hogy ez évben nem érték el a 45 frtot, mm.-ként csak 38—42 frtot fizettek, de a mult és azelőtti években 48—50 forintot is kaptunk. *Csontos Miklós.*

II.

△ A „Köztelek“ f. évi 62. számában „A fejős juhtartás“ című közleményre tett észrevételekre akarnék reflektálni s a „Köztelek“ 2. számában jött közlemény lehetőségeit akarnám kissé bővebben fejtegetni.

Okolicsányi Gáspár véleménye szerint a a raczka-juh nagyobb igényű a merinónál, pedig a dolog ellenkezőleg áll, mert a merinó a meleg téli istállózat megköveteli, a raczka pedig megsínyli.

Erre példa Erdélyben a hó tetején többnyire fedél nélkül telet „burszán“ raczka-juh, mely dacára a téli idő mostohaságainak — kevés gyenge takarmánnyal — sokszor az avart kaparva fel a hó alól lábaival, táplálkozik, de azért megadja a 2 kg. gyapju-átlagot s esetleg még többet is, báránya pedig igen jó azért.

Ennek oka abban kereshető, hogy a burszán oláh juhait télen-nyáron mintegy kézből takarmányozza, legelteti, azokkal együtt el mindig, télen-nyáron soha, még fejni se rekeszti be, éjjel-nappal szabadon hagyja járnakelni a jó levegőn s ha egy kóborfarkas nyájára tör, kutyáival fogatja le

s baltájával veri agyon, szóval gondos szakértelemmel bánik juhaival.

A raczka juhok a Maros-Torda megye területén lakó székelyek által is sok helyt, télen tengeriszár és szalmán teleltetnek ki s ha nem sajnálja a kevés máléliszt és korpakeverékű sűrű moslékot naponta egyszer nekik adni, el is adja bárányát a marosvásárhelyi piacon, mely piacon oly olesó a bárány, hogy erdélyi nagyobb városokban, majdnem mégegyannyival értékesíthetné darabonkint, 2—3 forintot; ezen ár pedig kistenyésztnél nem a bárány rossz kondíciójára vall. Némelyik székely pedig a korpát paszulydarával helyettesíti s úgy adja sűrű moslék alakjában juhának.

Próbálna csak valaki a merinót tengeriszáron, szalmán tartani, tudom székely szójárás szerint „felkiváncsoznék a padlásra“, ha pedig a raczkát merinó istállóba tennék melegbe, a leellett bárányok nagyrésze elpusztulna, az anyajuh gyapja pedig nem kívánna nyírót, hanem l'huzzható lenne a gyenge bunda kézzel is. Az ilyen melegen tartott nyáj nem is adja meg a 2 kilogramm gyapjuátlagot.

Vajjon a betegségek iránt (himlő, mételey stb.) melyik ellentállóbb, a merinó, vagy a raczka? Melyik szenved legtöbbet az időjárás viszontagságaitól? Az hiszem a melyik kevésbé ellentálló, kényes természetű.

Az erdélyi ugarlegelőkön holdankint 5—6 juh tartatik, ezen tartva a kényes merinót, azt hiszem bőgéssel hálálna meg gazdája gondos figyelmét, a raczka pedig darabonkint megadja a 7 kg. jó sajtot, 1 kg. ordát, 0:25 kg. vaját, 20 liter savót s vizelettel együtt naponta 2 kg. trágyát.

A jó erdélyi juhász gondosan legeltet, nem tipratja el s apránként képes a gabonátábla mesgyéjéig legeltetni egyformán, a nélkül, hogy a gabonában kárt okozna.

A mi a bárányszaporulatot illeti, az is a jó juhásztól függ, még ha jó erőben levő elég kos van is a nyájban, a meddőségi % nagyobb lehet, ha a juhász a juhok legeltetésére és fejésre nem ügyel. A jó, nem kövér kondícióju, nem vén juhnyáj, ha a fejés egyszerre hagyatják el, egyszerre bereg, ha pedig lopva megfeji a juhász, nem beregnek egyformán, hanem rendre. A jó juhász már őszszel kiselejtezi, a melyik nem bergett még. Ezt tudnia kell a juhásznak, azaz minden juhát, bárányát ismerni s azok le származását is tudni, ha több ideje van a nyáj mellett s ha kettős bárány lesz, az nem esenevésződik el, hanem fölnevelődik. Így a meddőségi % kisebb lesz. Több helyt bevett szokás a bergés előtt 2 héttel az állatok zákozása, mely jótékonyan hat.

Okolicsányi ur merinó nyáját decz. 15-től április 15-ig, tehát 122 takarmányozási napra dbonként 1:56 kg. szénával takarmányozva ad 300 db merinó juhának 570 q-t.

Ebből egy erdélyi tenyésztő eltarthat 3 annyit, egy burszán pedig 4—5 annyi raczkát; a merinó nyájának talán csak a fenti széna-adag abraktakarmány nélkül kevés is lesz, ha karakteres gyapjut akarna termelni a tulajdonos.

Okolicsányi ur számításánál juhait épületszámláját alkalmasint elfeledte, pedig ez is számottevő lett volna, a raczka épületszámlája pedig, ha tulajdonosa nem telt erszényű ember, kitelik néhány zsup nádból vagy vesszőből, kevés gazt dobva reá.

Ne vegyük a „Köztelek“ 2. számában közölt takarmányozást, hanem vegyünk egy erdélyi uradalmi takarmányozást, hol egy juh kap deczember 15-től január 15-ig 0:50 kg. szénát, 1 kg. répát, almul 1 kg. szalmát. Január 15-től április 15-ig, a bárányozás korai lévén, kap egy juh 1 kg. szénát, 1 kg. répát, 0:20 kg. korpát, 1 kg. szalmát almul, s tegyük 300 db juhánál számítást, a szé-

nát q-ként 2 frttal, a répát q-ként 40 krral, a korpát kg.-kint szintén 40 krral, kell tehát 122 napra 319.50 q széna à 2 frt, 366 q répa à 40 kr. és 54.60 q korpá à 4 frt.

Kiadás.

Széna, répa és korpára (alom trágjának marad).....	1003.80 frt
300 drb juhnak darabonkint egy évre 2 kg só, à 9 frt q-ként	54. — „
300 drb juhnak legelő nyárára, à 40 kr.	120. — „
1 juhász és egy bojtár fizetése	200. — „
Nyírás, darabonkint 4 kr.	12. — „

Lesz összes kiadás 1389.80 frt

Korai lévén a bárányoztatás, bárány 3 forint átlagárral értékesítetik, sajt 40 krral, gyapju 42 krral kilónkint, az orda 40 krral kilónkint, savó 1 krral literenkint, juhvaj 80 krral kilónkint, de a gyapjut és sajtot is drágábban lehet értékesíteni helyenkint.

Bevétel.

5% meddőséggel lesz 285 darab bárány, à 3 frton értékesítve	855. — frt
285 drb fejős juh, à 7 kilogramm sajt, kilogrammonkint 40 kr. = 19.95 q sajt ára	798. — „
285 drb fejős juh, à 1 kg. orda, 20 liter savó, 0.25 kg. vaj után	228. — „
300 drb, à 2 kg. gyapju, kilónkint 42 kr.	252. — „

Lesz összes bevétel 2133. — frt

Kiadást levonva --- 1389.80 „

Marad tiszta haszon 743.20 frt

Ha pedig bárki kételkedik s magának meggyőződést óhajt szerezni, a kendi-lonai, kolozs-monostori, bonczidai raczka hírneves juhászatoktól tudakozódva, meggyőződhetik, hogy a raczka juh okszerű tenyésztéséből és jó viszonyok behatásával még több jövedelmet is tisztán elő lehet állítani, mint a „Köztelek“ 2-ik számában jelezve volt.

Fülöp Ede.

Közöltük ez érdekes, közhasznú adatokat abban a hitben, hogy juhtartó gazdáinknak jó szolgálatot teszünk azokkal. További megjegyzések, észrevételek, azt hisszük fölöslegesek.

Rovatvezető.

GAZDASÁGI VEGYTAN.

Rovatvezető: Dr. Liebermann Leo.

Vágóhidak melléktermékeinek értékesítése.

Ez évben bő alkalom nyílt a nagy magyar Alföld igen sok városában megfordulni és azok vágóhidait tanulmányozni.

Valóban elismerésre méltó törekvés, igen sok helyen a legszebb sikerrel koronázva az, a mit az Alföld városai a vágóhidak építésénél kifejtének. Modern és a kor igényeit kielégítő berendezésre nem ritkán talál az ember, különösen ha egészségügyi szempontból mérlegeli a vágóhidakat.

Minden helyen gondot fordítanak a vágásra kerülő állat orvosi megvizsgálására, a vágásnál kellő tisztaságot lehet találni; igen sok helyen, a vízszegény vidékeken is víz-bőség van a vágóhidakon. Van több helyen okszerűen elkülönített hely egy a különböző állatok tartására, mint vágására, sőt a mi legörvendetesebb, jégházak is vannak, a hol a húst az elárusításig igen tiszta kamarákban, mint jégvermekben tarthatja el a tulajdonos. Szóval egészségügyi tekintetben a haladás igazán örvendetes ezen a téren.

A jégkamarák felállítása éppen a vízszegény vidékeken, a hol a jéggyűjtése té-

len majdnem lehetetlen, még azzal a nagy előnyvel is jár a város közönségére, hogy aránylag olcsó pénzen, naponta jégbe juthat, még pedig jó, ivó vízből fagyasztott, tehát egészséges jéghez.

Másoldalról, ebből a jégtermelésből a vágóhidak is jövedelmet látnak, úgy, hogy a jégeladásból befolyó összeg, okszerű kezeléssel, fedezi több helyen a jégkamarák fenntartási költsége mellett, az egész vágóhid világitási költségeit. A jégkészítésre használt motorikus erő látja el az egész vágóhidat villanyvilágítással.

Azok a nagyobb városok, melyek, mondhatnám, ilyen fényüzéssel rendezték be vágóhidait, igazán nem bánták meg, s a befektetett tőke most csinos jövedelmet hajt, a mellett, hogy a lakosság igényei ki vannak elégítve. Hasznot huz a vágóhidakból igényeihez mérten az egész lakosság, csak a mezőgazda közönség nem használja fel a vágóhidakat úgy, a mint azt tehetné.

Pedig igazán nagy érték az is, a mit a vágóhid a mezőgazdának nyújthat, csak egy kevés vállalkozó szellem kell hozzá.

Sajnálattal láttam, hogy minden vágóhidon a marha elfolyó véré a sima kövezetről milyen nagy mennyiségű vízzel mossák, a soha nem értékesített kanálisok, vagy emésztőgödörök tartalma közé. Pedig miből állana ezt a vért felfogni? A mészáros szívesen bajoskodnék felfogásával, ha ezt értékesíteni tudná, és ha a mészáros felfogná, a mezőgazda látná hasznát.

A vér kitűnő trágya, de éppen olyan jó takarmány is lehet. A mi értékesítését illeti, az sem kerül sem sok pénzbe, sem sok költségbe.

Hogy trágyának felhasználhassuk, igen alkalmasan összegyűjthetjük, ha a vágóhidak véresatornáit a vágás előtt tőzgepporral hintjük be, úgy számítva, hogy minden négy, vagy öt liter vér összegyűjtésére egy kilogramm tőzgeppor legyen elhintve. Vágás után ezt a vértől nedves tőzgepet összegyűjtjük és úgy tartjuk el, mint az istállótrágyát, de arra ügyelve, hogy azt az eső nagyon ki ne lugozhassa. Ilyen módon igen erős és értékes nitrogéntrágyát készíthetünk a vérből.

Ha a vért takarmánynak akarjuk használni, valamivel körülményesebb az eljárás, de ez is nagyon kifizeti magát. A kifolyt vért valami csatornába gyűjtjük, a mi kellő módon tisztán van tartva. Minden liter vére, 2 kiló korpát keverünk, azt összegyűrjük egyenletesen, — azután a vérrel áztatott korpát vékony (két ujjnyi) rétegben tiszta vastepsibe rakjuk és vizgőzzel fűtött szárítóban hagyjuk állani, míg teljesen megszáradt, a mi 2—3 óra alatt bekövetkezik.

Ha arra ügyelünk, hogy minden esetben be legyen tartva a vér és korpá aránya, ilyen módon egyenletes összetételű és igen jó abraktakarmányhoz jutunk, melyet jó sikerrel hizó ökrökkel etethetünk.

Szokás a vért egymagában is megszáritani, és mint vérlisztet etetni a hizómarhával, de így korpával keverve a vér kezelése és száritása sokkal egyszerűbb, értékesítése meg ugyanolyan, ha nem több haszonnal jár.

A vágóhidaknak ez az egyik mellékterméke, a melyet a mezőgazdának értékesíteni kellene, és lehetne is, mint az elmondottakból kitetszik, a haszonhoz mérten, melyet nyújt, aránytalanul kevés költséggel.

A másik melléktermék a szarvasmarha és juhból kihulló bélrészek és egyáltalában a vágás hulladéka. Ezeknek az értékesítése még egyszerűbb, és még kevesebb költséggel jár.

A vágáshulladékot komposztrágyának lehet előnyösen felhalmozni. Egy lehetőleg agyaggal bélelt gödörbe kell azt erre a célra, valamennyire összeaprítva rakni föld közé, tehát egy vékony réteg hulladékra,

mindig egy vastagabb földréteg kerül, a mit úgy érünk el, ha egyenlő vastag réteget rakunk, mind a két részből, a hulladékból és földből is, mert a föld az alákerült hulladékot összenyomja.

Az ilyen komposztrágya készítésénél, hogy a rothadás büztől a környéket megmentsük, földolog, hogy mindig a földréteg legyen felül, azaz, ha hulladékot raktunk a gödörbe, azt azonnal leföldeljük.

A megrakott komposztgödör tartalmát egyszer, kétszer jó átforgatni, hogy az egész tömeg tökéletesen és egyenletesen átérjen, azért jó az ilyen gödröt nem egészen megtölteni, hanem egy negyedét üressen hagyni. hogy az átforgatáshoz legyen helyünk.

Megvagyok győződve, hogy azt, a mit itt elmondtam, igen sok mezőgazda tudja, de nem is akartam ujat mondani, csak a gazdaközönség figyelmét a kínáló alkalmra felhívni, mert egy helyen sem láttam, hogy a vágóhid melléktermékeit az itt elmondott módon értékesítsék, pedig tudom, hogy kevés az a magyar gazda, a kinek elég trágya álljon a rendelkezésére.

Dr. Muraközy Károly.

GAZDASÁGI ÉPÍTÉSZET.

Rovatvezető: Szählender Gyula.

Még egyszer gazdasági épületeink tetőszerkezetéről.

(Felelet a 84. számú kérdésre.)

Vonatkozva Szählender Gyula a „Köztelek“ 43-ik számában pontos adatokkal támogatott terjedelmes fejtegetésére, melyet tapasztalataim elejétől végéig igazolnak, bátorodom ezikkiról s egyuttal t. gazdátársaim figyelmét egy újabb fedőanyagra utalni, mely magában egyesítve a kátránylemez összes előnyeit egyuttal ment illó olajtartalmából eredő hátrányaitól.

Nagyobb szabású kísérleteket tettek a fedőanyagról a nagyváradi káptalani uradalomban, a gr. Seilern-féle hagymád-falvai uradalomban és Telegdi József orsz. képviselő m.-telegdi uradalmában, a hol már mintegy 60 ezer m² tető van az új aszfaltfedellemezzel fedve.

Ez aszfaltlemeznek nehéz zsiradéka szagtalan, tehát nem illó lévén, nem csoda, hogy ruganyosságát nálam most negyedik éve tatarozás nélkül teljes mérvben megtartotta. Tűzmentességét az elmúlt nyáron fényesen bebizonyította, midőn a villám lángba borított egy szalmatetejű cselédházat és a szalmához közvetlen hozzáragasztott aszfalttető nem fogott tüzet.

Bátran állithatom, hogy a „tatarosi kőolaj- és aszfalt-részv.-társaság“ szabadalmát képező aszfaltlemez könnyűség, olcsóság, víz- és tűzmentesség tekintetében felülmul minden egyéb tetőt.

Részletesebb felvilágosítással készséggel szolgál a fenti társulat műszaki igazgatója Mező-Telegden, mely a fedést szakmába is elvállalja.

Pata-Pusztá.

K.

A fennebbi sorokra, legyen szabad megjegyeznem, hogy a tatarosi részv.-társaság által forgalomba hozott aszfalt tetőlemez előttem nem volt ismeretlen, a miről fenti sorok írója a lap múlt évi 77. számának átolvasása után, — hol e czég gyártmányát régi zindelytetők bevonására ajánlottam — maga is meggyőződhetik.

Hogy a kérdéses közleményben ezt a fedőanyagot fel nem említettem, illetve, hogy mint egy olcsó, sok ideig elálló tetőborítást új épületekre nem ajánlottam, annak oka egyszerűen az volt, hogy aszfaltlemez tartos-

ságáról hosszabb idejű tapasztalat még hiányzik. Távol legyen tőlem e fedőanyag cél-szerűségét s hasznavehetőségét kétségbe vonni. Alkatrészei, gyártási módja határozottan a legszolidabb anyagra engednek következteti, kiváló tulajdonságairól magam is csak a legjobbat hallottam s az a körülmény, hogy a tető, mint fenti sorokban említve van, négy évi fenállás dacára se igényel újabb konzerválást, a kátrányos lemezek feletti nagy fölényét igazolja. De hogy az időjárás viszonyosságainak annyira kitétt gyártmány tartósságáról döntő ítéletet mondhatunk, hogy azt mint egy minden tekintetben megfelelő gazdasági fedőanyagot ajánlhassuk, ahhoz nézetem szerint 4—6 év, — melynél régebbi aszfalt lemeztető legalább tudtommal nem létezik — még korántsem elegendő.

Rovatvezető.

GAZDASÁGI IPAR.

Rovatvezető: Zalka Zsigmond.

A zsiros olajok raffinálása.

A „Köztelek“ f. évi 54. számában az „olajütésről“ megjelent cikkemben említettem volt, hogy a kisajtolás által nyert olaj, különösen ha a sajtolás melegen történt, sohasem tiszta annyira, hogy azt közvetlenül étkezésre, gépek kenésére, főképp azonban olajozásra felhasználni lehetne, hanem megelőzőleg szükséges leendő az olajból az idegen elrontó anyagokat eltávolítani, a mi a raffinálás által történik.

A kisajtoló olaj idegen anyagai a magból származó feloldott és a kisajtolásnál az olajba kerülő finoman elszórt és lebegő szilárd részecskékből állanak, a melyek az olajnak sötét színt és zavaros kinézetet adnak. Az ilyen olaj idegen mellékkel bir, hamar avasodik s az elégetésnél szénat hagy vissza, a mely szén a belet eltömi s az olaj felszivódását meggátolja, e mellett még gyakran kellemetlen szagot is áraszt. Ha ezen hátrányokat megszüntetni akarjuk, úgy ezt a raffinálás, esetleg még a halványítás segítségével érjük el.

Az olajok raffinálására sokféle eljárást és anyagot ajánlottak, ezek között azonban csakis egy van, a mely teljesen bevált és a raffinálásnál általánosan használtatik s ez a tisztítandó olajnak töménykénsavval való kezelésében áll. A töménykénsav a legtöbb szerves anyagot elszenesíti, így azon anyagokat is, a melyek a nyers olajban vannak. A töménykénsav ezen elszenesítő hatásának maga az olaj sem képes ugyan ellentállani, ha azonban a raffináláshoz csak kevés kén-savat használunk, úgy a kén-sav főképp csak az idegen elrontó anyagokra van behatással, míg az olajat kevésbé támadja meg. A kén-sav hatása folytán elszenesedett részek az olajban leülepsznek.

A raffinálás három műveletre oszlik: 1. az olaj keverése töménykénsavval, 2. a kén-sav és az elszenesedett részek eltávolítása, 3. a tisztított olaj derítése.

A kisajtoló nyersolajat nagyobb fakádákba bocsátva állani hagyjuk, hogy azon durvább szilárd anyagok, a melyek a kisajtolás alkalmával belekerültek, leülepedjenek. Ezután az olajat az üledékről lefejtve, egy nagyobb fakádba bocsátjuk, a hol azután a töménykénsavval összekeverjük. A keverést legezészerűbben úgy végezzük, hogy az olajat átlukgatott falapátokkal erőlyesen felkavartatjuk, miközben a töménykén-savat vékony sugárban, így p. o. egy üvegtölcséren át a kádba folytatjuk.

A raffinálásra felhasználandó töménykén-sav mennyisége az olaj tisztaságától függ. Ha azt látjuk, hogy az olaj meglehetősen tiszta, úgy 100 kg. olajra 1 kg., ha ellenben zavaros, sok idegen anyagot tartalmaz, 1-5

kg.-ot veszünk. Ha az olaj 50—60°C-ra fel lesz melegítve, úgy 100 kg. olajra a minőség szerint 0.8—1 kg. is elég. A tisztítandó olajnak nem szabad nagyon hidegnek lenni, minthogy ekkor sűrűsége nagyobb lévén, a kiválótt szénrészecek nehezebben ülepsznek le. A raffinálás alatt az olaj hőmérséklete legalább is 20°C. legyen.

A kén-savval való keverés után az olaj zöldes színt vesz fel. A kén-savval való összekeverést mindaddig folytatjuk, míg nem azt látjuk, hogy a kiválótt szénrészecek pelyhek alakjában összeverődnek s az olaj átlátszóvá lesz, a mi körülbelül 3/4—1 óra múlva következik be.

Ha a kiválótt szénrészecek már pelyhekké verődtek össze és az olaj átlátszóvá lett, a kavarást abbahagyjuk s az olajat 6—12 óra hosszáig állani hagyván, a pelyhek a kád fenekére leülepsznek. Ekkor az üledék fölött lévő olajat egy másik fakádba fejtjük le s ezután minden 100 liter olajra 25—35 liter meleg, vagy a mi még jobb, forró vizet öntünk s a kád tartalmát 1/4 óráig gyengén keverjük, hogy az olaj ne habozzék. Ekkor a keverést beszüntetve, megvárjuk, míg az olaj a víztől elvált s a kád fenekére felett lévő csapon a vizet leeresztve, az olajhoz újra meleg vagy forró vizet adunk, összekeverjük, a vizet leeresztjük s ezt az eljárást ismételtük mindaddig, míg nem az összes kén-sav ki lett mosva, a mit arról tudunk meg, hogy a mosóvíz a kék lakmuspapírost már meg nem vörösíti.

A kén-sav kimosása hosszadalmas lévén, a munkát gyorsíthatjuk oly módon, hogy a mosás alkalmával az olajhoz kréport keverünk, a kréta leköti a kén-savat, keletkezik gipsz, a mely mint üledék leválik. Ezen eljárást 2—3-szor ismételve, az olajból a kén-sav teljesen eltávolítottatik.

Ha a kimosás be van fejezve, következik a derítés. E célból a kimosott olajat kádákba eresztve, állani hagyjuk, a midőn is a lebegő alkotórészek lassan a fenekére szállanak s az olaj megtisztulva az üledékről lefejtethető. A derítésnek ezen módja azonban nem tökéletes és sokáig tart; sokkal gyorsabban és jobban deríthető az olaj szűrés által. Szűrőanyag legcélszerűbb fűrészport használni. A szűrés hordókban vagy kádákban történik. A hordó vagy kád fenekére fölött 15—20 cm.-nyire egy második átlukgatott feneket s a két fenék közé csapot alkalmazunk az átszűrt olaj keresztvezésére. Az átlukgatott fenékre nemezlapot vagy egy réteg kenderkőzöt téve, a kádat mintegy felényi magasságig finom, átrostált fűrészporral töltjük meg s a fűrészport erősen betüportatjuk. A fűrészpor lehetőleg gyantamentes fenyő vagy nem nagyon puhafajú lomblevelű fából készüljön. A fűrészporra az olajat reáöntve, a csapot kinyitjuk s az átszűrt tiszta olajat faedényekbe leeresztve, tiszta hordókba töltjük át s a hordókat azonnal bedugaszoljuk. A szűrés befejeztével a fűrészporban visszamaradt olaj kisajtoltatik s azután forró vízzel az olaj kivonatik.

A repezeolaj derítésére ajánlják az alábbi eljárást. A koncentrált kén-savval kezelt és kimosott, de még nem tiszta olajból 6 hektolitert mintegy 7 hl. ürtartalmu kádba töltnek; ezután az olajhoz hozzákevernek 50 kg. száraz és porrá zuzott repezepogácsát s a keverést 1/2 óra hosszáig folytatják. Ezután a keveréket 9 napig állani hagyva, a megtisztult olajból 4 hl.-t leeresztenek és ezt ugyanolyan mennyiségű kimosott derítendő olajjal pótolják. A kád tartalmát egy 1/2 óra hosszáig keverve, 3 napig állani hagyják, a megtisztult olajat leeresztik s ezen eljárást mindaddig ismétlik, míg nem az olajpogácsa derítő hatását elveszíti, a mi körülbelül 200 hl. olaj derítése után következik be.

Jól tisztított és derített olajnak telje-

sen tisztának és legfeljebb csak halványsárga színűnek szabad lennie. A raffinált olajnak sem savanyu, sem alkalikus reakciót nem szabad mutatnia.

Ha a tisztított olaj esetleg sötétsárga vagy barnaszínű volna, úgy azt halványítani lehet. Halványításra legalkalmasabb a klórmész. A halványítás oly módon történik, hogy a klórmész leöntjük 10-szeres vízmennyiséggel, jól összekeverjük s a keveréket állani hagyjuk. A képződött üledékről a tiszta klórmészoldatot leeresztve, a még ki nem mosott, tehát kén-savat tartalmazó olajjal keverjük s a midőn az olaj elszíntelenedett, lefejtjük s a már leirt módon kimosuk és derítjük. Az alkalmazandó klórmész mennyisége az olajnak mintegy 1/4%-a.

Z. Zs.

A fasorokról. *)

Irta: Illés Nándor, ny. m. kir. főerdőtanácsos.

I.

A fasorok, vagy a mint közönségesen nevezik, az „alék“ nem tartoznak szigorúan véve az erdészet körébe. Mindazáltal vannak esetek, mikor az erdészeknek is akad dolga velök. Városokban többnyire az erdészekre bizzák az utszéli fasorok gondozását; s így van az gyakran a nagyobb uradalmakban is. Megtörténhetik ezen kívül az is, hogy szakértői véleményt kell adniok, vagy valamely fasor előállításának a tervezetét kell elkészíteniok.

A kertészek dolga! — fogják mondani sokan. Igaz. De a kertészek vagy nem értenek hozzá, vagy tanácsukat nem veszik igénybe; s csakugyan nem lehet tagadni, hogy nálunk vajmi kevés jól és izlésesen telepített fasort találunk. Nem árt tehát, ha a magyar erdészek ezzel az országy vidékeinek szűrésére oly lényegesen befolyó dologgal megismerkednek, s adódó esetben a fasorok megfelelő telepítésére befolyást gyakorolnak.

A fasorok feladata az utak beárnyékolása és a vidék diszítése. Mindkettő egyaránt fontos. Az árnyékolást gyakran mérsékelní kell; a tájék diszítését soha. A nem szép tájék diszítésére mindent el kell követni; a szépet pedig előrelátás nélkül ültetett fasorokkal vagy facsoportokkal tönkre tenni semmi szín alatt sem szabad.

A fasoroknak magukban véve olyanoknak kell lenniök, hogy a távolról szemlélőt s az alattuk elmenőt egyaránt gyönyörködtessék, és soha se untassák.

Fasorok tervezésénél tehát három szempontból kell vizsgálni a dolgot: milyen foku legyen az árnyékolás; kívülről tekintve milyen hatással lesz a tájék szépségére; benne és belőle mi gyönyörködtetőt lát a szem?

Ha az utakat beszegő fák árnyéka tulajdonosan erős, nehezen szárad fel a sár. Mennél zordonabb tehát a vidék, s mennél viztartóbb a talaj, annál lazábbnak kell lenni a fasor koronázatának, annál ritkábban kell állani a fáknak. Ugyanezt kívánja a legtöbb esetben a környezet. Mezőgazdasági földek tulajdonosai nem szeretik a fasorokat, kizagdzák pedig nem türik. Az egyik oldalon az árnyék, másikon a napsugarak visszaverődése teszi tönkre terményeiket. Utóbbi aligha nem jobban az előbbinél. Mennél magasabbak, terebélyesebbek, tömöttebb lombozatuk a fák, annál nagyobb kárt szenvednek a szomszéd földek. Ebből az okból a fasorok nem képezhetnek mindig összefüggő lombozatu egészet, hanem gyakran oly távolságra kell bennök a fáknak állani egymástól, hogy a nap s a szél keresztül járhasson a koronák között maradó hézagokon.

*) Ezen érdekes közleményt az „Erdészeti Lapok“ f. évi VII. füzetéből a szerkesztőség szives beleegyezésével egész terjedelmében közöljük.

A fasorok tehát vagy zártak, vagy nyitottak.

Zárt fasoroknak feladata az erősebb árnyékkadás. Ebből az okból csakis tömött lombozatu, terebélyes koronázatu fák felelnek meg a célnak. Ilyenek kiváltképpen a hárs és a vadgesztenye, s ott a hol a körülmények megengedik, a bükk. Igen szép zárt fasort lehet azonban alakítani a szilvből, a juharfélékből, a boglárfa-ból (platánból*), a barkócza-fából, sőt a tölgy-, ezeltisz- és cseresznyefából is, melyeknek koronája nem oly tömött ugyan, de a zárt állást jól elviseli.

Mennél hatalmasabb, nagyobb fák alkotják a fasort, annál nagyszerűbb a hatása. Ez okból, a hol csak lehet, tekintélyes nagyságra növekedő és hosszú életű fákat kell választani.

A zárt fasorok lehetnek többsorosak is, sőt gyakran olyanoknak is kell lenniök, például városok sétáitain, hol a kocsikázó utaktól külön kell választani a lovaglő- és sétáló-utakat. Ilyen esetekben vannak 6-, sőt 8-soros alék is.

A nyílt fasorok rendszeren két-, s csak különös esetekben, midőn tudniillik a viszonyok ezt megengedik, többsorosak.

Nyílt fasoroknak ott van helye, a hol sűrű árnyékre nincsen szükség, vagy azt kerülni kell. Ilyenek alakítására laza lombozatu avagy kisebb s inkább nyulékony alaku koronájú fákat kell választani. Ilyenek a glédics, kiváltképpen annak tövistelen (valószínűleg him) példányai; arra való talajon a köris, a berkenyefélék, az akác, a bálványfa s a jegenyealaku fák, melyeknek a jegenye nyár, jegenye tölgy. Lehet azonban nyílt fasorokat tömöttebb lombozatu fák-ból is alakítani, kiváltképpen ott, a hol nem okoznak bajt és odaültetésük szépség szempontjából czélszerűnek látszik. Salzburg városától délnek, a hegység felé, aggott, nagytölgyekből meglepő szép fasor vezet. Nagy-Károlytól Kaplonyba, a Károlyi grófok temetkezési helyére vezetett ilyen, de ma már csak romjai gyaníttatják hajdani szépségét.

Jegenyealaku fák, kiváltképpen egyetlen fanemből és hosszú vonalon hamar unalmassá válnak. Meg lehet erről győződni Keszthely vidékén, a hol csupa jegenye nyárfából messze futó számos fasor szeldeli keresztül-kasul a tájéket. Ennélfogva, a hol kizárólag ilyen fanemekből kell alakítani a fasorokat, azon kell lenni, hogy lehetőleg különböző fanemeket, vagy legalább fajokat keverjünk egymással úgy, hogy a benyomás kellemesebbé váljék. Maga a jegenye nyár is szolgáltat erre változatokat, például látható egy tojásdadalaku koronával a földmívelési miniszterium palotája mögött Budapesten, néhány példány a városligetben. Van egy szép jegenyealaku ezüstnyár fajta is. A jegenyealaku tölgy pedig köztudás szerint változatos alaku.

Gyümölcsfák gazdasági szempontból igen ajánlatosak volnának nyílt fasorok alakítására, már annál az oknál fogva is, hogy kárpótolnák a föld tulajdonosát az árnyéktól s illetve a napsugarak visszaverődésétől szenvedett kárért. Számos ok azonban ellenk szól. A legfőbb az, hogy nem lehet gyümölcsüket megőrizni, s hogy gyümölcs-

* Ujabb időben itt-ott azt emlegetik, hogy a platán nem való fasorba, mert a levelének alsó lapjáról lehulló bolyhos szőrök a levegőben uszkálva a torokba s a tüdőbe jutnak s különféle bántalmakat okoznak. Ezzel szemben, olyanoktól, kik a platán csemetéit nagyban termelik, azt hallani, hogy az alaptalan ráfogás, mert az igazán bolyhos levelű csemeték közt dolgozó s a közben erősebben lélekző munkásokon sem észlelték ilyen káros hatást sohasem. Emezek inkább a termést takaró burok lefoszló bolyhos szőreit okozzák, ha az ártalmas hatás egyáltalán meg van. Szerk.

éréskor az uton járók az alattok levő terményt összetapossák s a fák ágait letördelik. Baranya vármegyében Mohácsról Belyére utaztamban láttam, hogy az utat szegélyező eperfák gyümölcsének érésakor a fák alatt a gabona körös-körül tökéletesen le volt taposva.*) Mennél távolabb vannak a községek egymástól, annál nehezebb a gyümölcs megőrzése. Csak azzal lehet segíteni a dolgon, ha oly fajokat választunk, a melyek csak éréskor élvezhetők, mint a dió, vagy élvezhetővé csak hosszas fekvés után válnak, mint a minő a későn érő kemény téli alma- és kórtefajok.**)

A fasoroknak van még egy, a mi alsó vidékeinken alkalmazott faja: a pásztás fasor, a melyben tudniillik több egymáshoz közel álló sorfa keskenyebb, vagy szélesebb pásztában erdőszerűleg záródva szegi be az utat. Az alföldi homokon gyakran látható: utak és gazdasági tagok szélein. Nálunk leginkább akáczfából vannak; de más fanemek is alkalmasak erre a célra, kivált az olyanok, a melyek nem növekednek igen nagyra.

Parkkertészek azt tartják, hogy fasorok nem valók a parkba. Annyiban igazuk van, hogy a fasor merev és tömör vonala a kert látóképét (perspektíva) rontja, vagy legalább ritkán lehet parkban fasort úgy alkalmazni, hogy azt ne tegye. Viszont azonban igaz az is, hogy a sétálóknak kellemes folytonos árnyékot az ugynevezett angol izlésű, vagyis a természetet utánzó, fa- és erdőcsoportosítással elérni vajmi nehéz és minden tekintetben nem is lehet. Az állandó árnyékkadás volt a francia izlésű kertek előnye. Városi nyilvános kertek nem nélkülözhetik a fasorokat. Tapasztalható az Budapesten a városligetben, hol a Stefánia-ut fasora szolgáltatja a legkedveltebb sétálólhelyet a közönségnek.

Szépség szempontjából azt kell megbirálni, mily hatással lesz a fasor a vidék vagy a környezet képére s milyen benyomást fog tenni a benne járó-kelőre.

Nem kell azt hinni, hogy a tájék szépségének emelésére eleget tevének, ha mennél több fasort vagy pásztásort telepítettünk. A nagy uradalmak négyszögekre „rubrikázott” gazdaságai szomoruan győznek meg erről. Egyhanguságuk unalommal öli meg az utazót. Mennyivel szebb az Alföld tájképe ott, a hol esetlegesen elosztva szagatják meg facsoportok és kisebb-nagyobb erdőtestek. A nagyuri latifundiumokat is szebbé lehetne tenni, ha rajtuk fák, erdősek, csendeserekek parkszerűleg csoportosulnának s csak itt-ott futna szép alé arra, a merre a gazdaság forgalma vagy az uraság sétáló kedve kívánja.

Parkokban és különösen városok népkertjeiben előbb a fasorokat kell kitűzni, (tervezni), s aztán a közöttök maradó területet úgy parkozni, hogy a fasorokból mennél több szép látókép (perspektíva) táruljon fel a sétáló előtt.

Az egyenletes minőségű fasor nem szép, sőt unalmassá válik, s rontja a tájék szépségét. Olyan, mintha valami zöldre festett óriási kerítés szelné át a táj képét. Mig ellenben a különböző fanemek különböző alakzata és magassága az alé körvonalának egyenletességét kellemesen hullámvázává teszi

*) E miatt a belyei főhercegi uradalom fel is hagyott e fanemmel s diófát kezdett ültetni, a mely fa igen szépen illik nyílt fasorba s szép jövedelmet hajt. Szerző.

**) Oberdick a piros reinettet, más nevén piros cousinot-t ajánlja, a mely piramidális növésű, téli hidegnek, tavaszi fagyoknak ellentáll, dusan terem, piros virága és gyümölcse szép színű, jól diszít s a fán megérve nem élvezhető. Szerző.

a távolból szemlélőre nézve, változatossága pedig gyönyörködteti a benne járó-kelő szemét.

A változatosság megadása azonban igen nehéz feladat. Mindenekelőtt meg kell gondolni, hogy az egyenes vonal bizonyos egyformaságot követel. Mikor az akácfasor vizenyős helyen kiesorbul, homoki gazdák erősen küzködnek pótlásán, mert méltán sérti szemüket a kényszerűségből oda ültetett másféle fanem. Már ez is inthetné őket az egyenes vonalak kerülésére. A meddig tehát a fasor megtartja az egyenes vonalat, meg kell tartani a fanemet is. Ha pedig több fanemből akarjuk egybeállítani a fasort, meg kell tartani annak keverékét, vagy oly lassan menni át egyikből a másikba, hogy a szem azt észre ne vegye.

(Vége köv.)

IRODALOM.

III. orsz. gazdakongresszus tárgyalásai. (III. kötet: *Biztosítás-, adó- és hitelügyi szakosztály*) Kiadja: az Országos Magyar Gazdasági Egyesület. Ára 1 frt.

A májusban megtartott gazdakongresszuson felvett gyorsírói jegyzetek alapján a kongresszus II. szakosztályának tárgyalásai jutnak közközre a most megjelent kötetben. E kötet tartalmazza a) a *biztosítási-bizottság* ülésében a biztosításról (Előadó: *Felszeghy Ferencz*) és az állatbiztosításról (Előadó: *Ivánka Oszkár*); b) az *adóügyi-bizottság* ülésében az egyenes adók reformjáról (Előadó: *György Endre*) és c) a *hitelügyi-bizottság* ülésében a hitelügyről (Előadó: *gróf Zichy Nándor*) tartott előadásokat.

A kongresszusnak ezen szakosztályban tartott tárgyalásai a legfontosabbak közé tartoznak nemcsak tárgyuknál fogva, hanem azért, is mert ezen szakosztály tárgyalásaiban aktív politikusaink közül többen részt vevén, a tárgyalások eredményét személyes tekintélyükkel még fontosabbá és megvalósíthatóvá teszik.

A kötet, úgy, mint a többi külön is megszereshető.

A keszthelyi m. kir. gazdasági tanintézet értesítője az 1894—1895. tanévre. Szerkesztette: *Dr. Csanádi Gusztáv* igazgató.

Mint minden év hasonló időszakában, úgy ez évben is megjelennek a gazd. tanintézetek értesítői; előttünk fekszik a keszthelyi gazdasági tanintézet értesítője, melyben az intézet igazgatója ismerteti a tanintézet czélját, multját, szervezeti szabályzatát, a felvétel, beiratás idejét, tandij és egyéb fizetendő díjakat, a tanítást, a tanfolyam tartását, előadások látogatását, tantárgyak beosztását, vizsgálatokat, bizonyítványokat a gazdasági tanintézet rend- és fegyelmi szabályzatát, szállás és ételmezést, ösztöndíjak és segélyek, mineműségét. A mult tanévben az igazgató vezetése alatt 10 tanár működött, kiknek előadásait 39 III. éves, 49 II. éves és 31 I. éves, összesen 119 hallgató hallgatta.

A tanintézetben összesen 6 állami ösztöndíj van rendszeresítve egyenként 150 frttal, ezenkívül több magánösztöndíj oszt-

tott ki oly tanulók között, kik szorgalmuk, magaviseletük és jó előmenetelük által ezt megérdemelték. Az intézeti segélyegyesület arra érdemes szegénysorsu tanulóknak szintén juttatott segélydíjakat és pedig a lefolyt évben összesen 527 frtot. A tanintézeti gazdaság összesen 315 hold, szőlőbirtoka 16 hold, az intézeti kert 8 hold, a kísérleti telep és kulturkert négy és egy fél hold, hol a hallgatók kellő gyakorlati utmutatást nyernek. Az intézetben vetőmag- és vegykísérleti állomás van rendszeresítve. A tanintézet iránt érdeklődők forduljanak az értesítő díjtalanul megküldése miatt az intézet igazgatóságához.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

399. kérdés. Etethető-e lovakkal köles, darált állapotban s nincs-e hátrányukra. Beregszó. E. Zs.

400. kérdés. Mint bérlő oly kikötéssel vettem ki a birtokot, hogy az adót a kiadó fizeti, azonban a jelen évi szeszélyes időjárás következtében több mint 600 kat. hold rétem lett a vizáradás által eliszapolva, minek következtében az összes széna használhatatlanná vált. A tulajdonos mint adófizető adóelengedésben részesül, holott a kárt mint bérlő én szenvedem; a birtokos engem nem hajlandó kárpótolni, kérem, lehetséges-e jogorvoslattal élnem. Bördeföld. I. A.

401. kérdés. Őszi árpa alkalmas-e sörgyártásra?; több gazdatársam állítása szerint az őszi árpa bármilyen kifogástalan legyen is, sörgyártásra nem való. Ezt én nem hiszem s miután van olyan őszi árpám, melyet sörgyártási célokra megfelelőnek tartok, azt az ideai sörpakiallítás és vásáron bemutatni óhajtanám. Kaszaper. Sz. I.

402. kérdés. Lakóházam partoldalban épült s alatta részben nagyobb mértékben, részben kevésbé a földben, eredetileg konyha, cselédszobák, kamara s más afféléknak szánt helyiségek vannak. Ezek most lomtárnak és magtárnak használatnak, nagyobb részük száraz is. Mivel azonban kipadlózva nincsenek az egereknek szolgálnak tanyául. Ki akarom alját aszfalttal, vagy más célszerű padlózatnak való anyaggal öntetni. Mi volna legtartósabb és legegyszerűbb? és körülbelül mennyibe kerülne ezen körülbelül háromszáz négyszög méter terjedelmű felület elkészítése. Alsó-Kásmárk. P. T.

Feleletek.

Etethető-e köles lovakkal?

Felelet a 399. számú kérdésre. A kölest darált állapotban kiváltképpen hizómarhák-nak és sertéseknek nyújtják egyéb takarmányok kíséretében s arra, hogy lovakkal is adnák, hazánkban példát nem tudok.

Tekintve azonban azt, hogy összetételénél fogva a zabot megközelíti — kétség-telen, hogy lónak eleségül hátrány nélkül adható.

Összetétele a Panicum miliaceum-nak a következő:

száraz anyag	86.5%
légyenyanyag	12.7%
nyerszir	3.8%
légyentelen anyag	58.0%
farost	9.0%
hamurész	3.0%

A zabé pedig: 86.3, 12.0, 5.7, 56.6, 9.0, 3.0.

Tehát kevesebb zsirjától eltekintve, a köles felér a zabbal táplálóanyag tartalomra nézve, és annál nem nehezebben emészthető. Kevés olajpogácsa hozzáadásával zsirját szaporítani lehet, s így keverve, darált állapotban különösen gazdasági lónak, bátran nyújthatja. Mi.

Adóelengedés bérlőnek, elemi csapás által okozott kár miatt.

Felelet a 400-ik számú kérdésre. A kérdés minden körülmények közt igen érdekes és elágazó véleményekre adhat okot. Előtünk ismert precedens hiányában nézetünket pusztán a jog általános szabályaira alapíthatjuk s e nézet, dacára annak, hogy a méltányosság érzetével összeütközésben látszik lenni az, hogy a haszonbérlő az adóelengedés jogezimén épp úgy nem követelhet semmit a tulajdonostól, mint a hogy a tulajdonos sem birna kereseti joggal a bérlő ellen, ha például a törvényhozás a földadót a bérlet tartama alatt felemelné, vagy ha új, a földbirtokot terhelő adónemet hozna be, vagy ha a községi pótdadó emeltetnék. Véleményünket arra állapítjuk, hogy az adóügy a szerződés szerint a két fél jogviszonyán kívül esik, hogy tehát e jogviszony az adó összegének változása nem alterálhatja. Hogy a tulajdonos mennyi adót fizessen, az pusztán az állam és ő közötté való viszonyból folyó kérdés és mások jogviszonyának változásaiból harmadik személyekre jogok vagy kötelezettségek nem származhatnak. Mindenesetre mulasztás volt, hogy a haszonbéri szerződésben erre az esetre nézve semmi intézkedés sem történt.

A mondottakkal szemben látszólag helyes ellenérvül azt lehetne tán felhozni, hogy mások kárából jog szerint senki előnyt nem huzhat. Ez helyes elv volna akkor, ha a kárt közvetlenül vagy közvetve az okozta volna, a ki az előnyt élvez; igen ám, de itt elemi csapásról van szó, vis major-ról, a melyért senki sem okozható, a melyből ha ily esetben a tulajdonosnak előnye származott is, de viszont ez az előny magában nem okozta másnak károsodását. Az adóért első sorban sőt kizárólag a birtokost terheli a felelősség, s ha a bérlő ezt még részben sem vállalta magára, ha fizetési kötelezettség őt nem terheli, akkor a fizetési kötelezettség enyhítése sem eshetik az ő, — hanem a kötelezett, vagyis a birtokos javára. Az adóelengedés nem valamely előny, vagy kedvezmény, a mely okvetlenül a birtok haszonélvezőjét illetné, hanem oly enyhítés a közterheken, a melyet közgazdasági szempontok indokolnak. Hogy ebből a birtok körül jogosultak hogyan részesednek, az a kincstárt nem érdekli.

Azt hisszük tehát, hogy a jogosnak látszó kérdésnek megtaláltuk a helyes megoldását; noha, — mint mondottuk, — a méltányosság mást látszik javalni. Sz. F.

Őszi árpa mint sörrárpa.

Felelet a 401. számú kérdésre. Abban tévedni méltóztatott, hogy őszi kétsoros árpa nem létezik. Igenis van, de úgy ez, valamint a közönséges négy, s hatsoros őszi árpa sörgyártási célokra nem felel meg, vagy legalább is oly minőségben előállítani, hogy sörrárpa lehetne, ezideig nem sikerült. Az

őszzsel vetett árpa jellege a tavaszi korai szárbahajtás, vagyis tenyészideje, illetve bokrosodásának ideje tulróvid; már pedig tulróvid tenyészidő és rövid bokrosodási időszak, a jó sörrárpa kivánalmainak nem felel meg. Ennek arányában a szemek vastag-héjuak, egyenetlenek, sok a hosszú, vékony-szemű mag, keményítőtartalmához viszonyítva nagy a proteintartalma, már pedig ezek mind oly tulajdonok, melyek sörgyártási célokra nem teszik alkalmassá az árpát. Miután szóban levő árpamintáját nem láttam, bővebben nem szólhatok a kérdéshez, de azért különlegességeképen a sörpakiallítás bemutatni, ártani semmiesetre sem fog. Hogy pedig a kipergett tavaszi árpa kitelevé, őszi árpává lett, ennek oka a nagy hótakaró, mely a fagytól megvédte; hasonló jelenség — csekély öröme a gazdának — gyakrabban fordul elő. K. K.

Aszfalt s betonburkolat költsége.

Felelet a 402. számú kérdésre. A kérdéses pincehelyiségek padozatául kétségtelenül egy beton- vagy téglalapon nyugvó 1.5 cm. vastag aszfaltburkolat volna a legmegfelelőbb. Az aszfaltréteg már e kis vastagság mellett is egy egyenetlen felületet képez, nem kopik, nem porlik, egér, patkány át nem rágja s minden javítás nélkül évek hosszú során eláll. Az aszfaltburkolatot kétféleképp állítják elő. A legszokásosabb s a jelen esetben is a legegyszerűbb készítési mód az, hogy az egyes mastic-pogácsákat (bitumenes mészkő, pogácsaalakba préselve) 1-2% bitumennel (tisztá aszfalt) keverve, kazánokban felmelegítik s közbe-közbe folyton keverik, hogy az anyag a kazánfalaihoz ne ragadjon. Folyós állapotban először 25%, majd meg 15% száraz, tisztára rostált, borsó nagyságu kavicsot kevernek közé s addig főzik, míg a keverő-rudat egész tisztán lehet a kazánból kihuzni. Az így elkészített anyagot ezután az alapra öntik, fasimitókkal elsimítják s finom homokkal beszórják. A második nálunk kevésbé használt mód szerint a finomra örölt aszfaltot az alapra 2-3 cm. vastagon felszórják s felmelegített vasulykolókkal jól lesulykolják.

Egy m² 1.5 cm. vastag aszfaltréteghez szükséges:

22 kg. aszfalt-mastic (100 kg. ára 5 frt)	1.10 frt
0.8 kg. bitumen (100 kg. ára 12 frt)	0.10 "
0.02 m ³ goulé kavics	0.02 "
munka s tüzelő anyag	0.43 "

ugy, hogy egy négyszög méter ára 1.65 frt.

A 7 cm. vastag beton-alap négyszög méterenként 1.50 frtba, a fekvő téglaburkolat körülbelül 82 kr.-ba kerül, ugy, hogy a teljesen kész aszfaltpadozat négyszög méterére, a szerint, a mint beton vagy téglalapon fekszik, 3.10 frt, illetőleg 2.48 frtba kerül. A 300 m² területű helyiségek aszfalttal való burkolását ezek szerint az olcsóbb téglalapot véve is számításba, 744 frton alul előállítani nem lehetséges.

Jóval olcsóbb s nézetem szerint a célt tekintve, teljesen megfelelő volna az összes helyiségek betonirozása. Ebben az esetben a portland-czement s közönséges folyó-kavicsból előállított betonréteget 10 cm. vastagnak kellene venni. Egy m² ily vastagságu betonhoz a czementet a kavicssal 1:4 arányban keverve szükséges volna:

0.03 m³ portland-cement,
0.14 m³ kavics; ára pedig négyszög-
méterenként 1.60—1.80 frt közt váltakozik.
Az összes helyiségek betonozása tehát
csak 480—540 frtba kerülne, azaz körülbelül
200—260 frttal olcsóbb volna, mint az asz-
faltírozás. *Száhlender Gy.*

Gazdasági egyesületek.

A sárosmegyei gazdasági egyesület 1894-ik évi működése. Az egyesület most közzé tett mult évi jelentéséből a következőket emeljük ki: Az állattenyésztés fellendítése érdekében az egyesület saját kezdeményezéséből 1894. év május hó 8-án rendes tenyészbika és állatvásárt rendezett, mely alkalommal az egyesület 48 drb tenyészbikát vásárolt össze és azokat egyes községekben igen kedvező feltételek mellett helyeztetett el, t. i. a vételárból 25%-ot engedélyezett, s a felmaradt 75%-ot három fél évi részletekben törlesztésre adta ki. Ezen alkalommal az egyesület a saját pénztárából 7244 frtot fizetett, mely összegre 5433 frtot a községeknél követelésbe hozva, a fenmaradt 1811 frtot megyéje szarvasmarha tenyésztésének emelésére áldozta. A földmivelésügyi miniszteriumnál az egyesület egy nagyobb pinzgau import engedélyezését kérte, felszólítván az egyesületi tagokat, hogy ezen importban részt vegyenek. Be lett jelentve összesen 87 tehén és üsző. Ezen bejelentés következtében felterjesztés intéztetett a földmivelésügyi miniszteriumhoz, azonban ennek részéről az import, a pinzgau szarvasmarhának eredeti tenyészterületén uralgott felette magas árak miatt engedélyezhető nem lévén, az kedvezőbb időre halasztatott el. Már az előző évben történt egy ilyen import, mely alkalommal 126 darab helyeztetett el a vármegyében; ezek közül az év folyamán összesen 6 drb hullott el, a miből kitűnik, hogy ezen faj aklimatizáló képessége igen nagy, mert az elhullott állatok is oly betegségek estek áldozatul, melyet eredeti hazájukban is megkaphattak volna. A mult évi április hó 18-án tartott tenyészbikavásáron ezen importált állatokból már 7 drb tenyészkepes bika került eladás alá, 100—180 frt vételárban. A sertésnyelés emelése érdekében az egyesület József főherceg kisjenői uradalmából 10 drb eredeti kisjenői koczárt és 1 darab hasonfajú kant hozatott. A lótenyésztés emelése érdekében az egyesület az előző évek szokásaihoz híven, 1894-ben is rendezett egy csikókiállítást illetve díjazást, mely célra saját pénztárából 600 koronát utalványozott. A földmivelésügyi miniszterium hozzájárulásával az egyesület 105 mm. tiszta arankementes löheremagot osztott ki az egyesület tagjai között, kedvező feltételek mellett és pedig 20 kg. mennyiségben alul 59, 20 kg.-nál felüli mennyiségben 70 krért kilogrammonként. Végeztetett termelési kísérleteket Agnelli-féle magyar kincs burgonyával, mely azonban a kedvezőtlen időjárás miatt nem sikerült. A lentermesztés fejlesztése céljából ugyanezen a földmivelésügyi miniszterium hozzájárulása révén 6 mm. régi lenmagot osztott ki. Ezenkívül különféle gazdasági eszközökkel és gépekkel tett kísérleteket. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület által rendezendő országos kiállítás költségeire egyszersmindenkorra 100 frtot szavazott meg és elhatározta, hogy az 1895. év őszén egy próbakiállítást rendez Eperjesen, a melynek fonalán az 1896-ban az országos kiállításon kiállítandó gazdasági cikkek sorozatát megállapítja. Az 1894. évi költség szerint az évi bevétel 3127 frttal, a kiadás pedig 3700 frttal irányoztatott elő, e szerint 573 frt fedezetlenül maradt, melynek fedezésére az egyesület a földmivelésügyi kormányt kérte fel.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

	Oldal
Pályázat. — Őszi gyümölcs vásár. — VIII. országos sörárpakiállítás és vásár. — Kainit megrendelések.	1297
A hazai szövetkezetek központi hitelintézetének hitelszövetkezetei. <i>Dr. Pólya Jakab.</i>	1297
A faszorokról. <i>Illés Nándor.</i>	1302
Növénytermelés.	
A takarmány eltevése szilóokban. <i>Baly Kálmán.</i>	1298
Állattenyésztés.	
Megjegyzések „A fejős juhtartás” czimű közleményre, <i>Csontos Miklós. Fülöp Ede.</i>	1300
Gazdasági vegytan.	
Vágóhidak melléktermékeinek értékesítése. <i>Dr. Muraközy Károly.</i>	1301
Gazdasági építészet.	
Még egy szó gazdasági épületeink tetőszerkezetéről.	1301
Gazdasági ipar.	
A zsiros olajok raffinálása.	1302
Irodalom.	
III. országos gazdakongresszus tárgyalásai.	1303
A kesztelyi m. kir. gazdasági tanintézet értesítője az 1894—1895. tanévre.	1303
Levélszekrény	1304
Ethetető-e a köles lovakkal?	1304
Adóelengedés bérlőnek, elemi csapás által okozott kár miatt.	1304
Őszi árpa, mint sörárpa.	1304
Aszfalt s betonburkolat költsége. <i>Száhlender Gy.</i>	1304
Gazdasági egyesületek	1305
A sárosmegyei gazdasági egyesület 1894. évi működése.	1305
Vegyesek.	1305
Kinevezés. — Eljegyzések. — Házasságok. — VIII. sörárpakiállítás. — Országos sörárpakiállítás és vásár. — Kedvezményes állatszallítás. — Sertészárlat megszüntetése. — Sertésvész. — Beiratkozások a budapesti állatorvosi akadémián. — Eladó szőlővessző-készletek bejelentése. — Díjkedvezmény a szatmár-nagybányai h. é. vasuton szállítandó facsemeték után. — Gözferőtlenítő a kőbányai sertészállásokban.	1306
Kereskedelem, Tőzsde.	1306
Budapesti gabonátőzsde. — Határidők árfolyama Budapesten. — Határidők árfolyama külföldön. — Szeszület. — Élelmi cikkek a budapesti hetivásáron. — Budapesti takarmányvásár. — Állatvásárok: Budapesti szarvasmarhavásár. — Budapesti juhvásár. — Bécsi vágómarhavásár. — Bécsi sertésvásár. — Bécsi szarvasmarhavásár. — Bécsi juhvásár. — Párisi juhvásár.	1308
Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek.	1308

Kinevezés. *Biró Géza* a borsodvármegyei gazdasági egyesület titkáráját a kecskeméti „*Helveczia szőlőtelep*” igazgatójává hívták meg, minek következtében jelenlegi állását e hó végén elhagyja.

Eljegyzések. *Ifj. Balogh László* földbirtokos két leánya: *Ilonka* és *Irina* eljegyzését ünnepelték e napokban Nagy-Szalontán, kik közül *Ilonkát* *ifj. Gosztonyi Ferenc* feketebátori földbirtokos, *Irmát* pedig *Balogh Mihály* szalontai földbirtokos jegyezte el. — *Fazekas Lajos* vasuti tisztviselő aug. 8-án eljegyezte *Tuboly János* kisnyomi földbirtokos leányát *Etelkát*. — *Otáskó Géza* gyula-pusztai nagybérlő és a baranyamegyei gazdasági egyesület elnökének leányát *Lenkét*, eljegyezte e hó 7-én *ifj. Brázy Kálmán* pellérdi földbirtokos. — *Dr. Szegedi Kálmán* ügyvéd, jegyet váltott Békésen kovásznai *Bogdán Lajosnak*, a Thurn-Taxis herceg-féle uradalom főmérnökének leányával. *Irmával*.

Házasságok. *Vezekényi Alfréd* cs. és kir. huszárfőhadnagy aug. hó 10-én vezette oltárhoz *Serényi Irmát* N.-Váradon. — *Kesselőkői Majthényi Armin* kamarás, borsodmegyei nagybirtokos, aug. 7-én vezette oltárhoz *Tibold-Darócson fái Fáy Adriennet*. — *Csatary András* uradalmi kasznár leányának *Lujzának* örök hűségét esküdött e napokban *Süttörön Lovász* Bódogpénzügyi tisztviselő.

VIII. sörárpakiállítás. Az országos sörárpakiállításra a minták beküldésének határideje a tervezet szerint augusztus 1-én kezdődött és 20-ig tartott. Tekintettel azonban a sörárpára kedvezőtlen időjárásra, mely annak piaczképessé tételeit hátráltatta, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület az *árpaminták beküldésének határidejét szept. hó 1-ig meghosszabbította.*

Országos sörárpakiállítás és vásár. Több gazda azt a kérdést intézte az Országos Magyar Gazdasági Egyesülethez, hogy a mennyiben az idén sörárpája gyengén sike-

rült, különösen a mult évi kedvező eredményhez képest, érdemes-e abból a kiállításhoz mintát küldeni? Erre a kérdésre a felelet feltétlenül az, hogy igenis érdemes. Mert a sörárpatermés az idén nálunk nemcsak sörványosan, hanem általában véve sokkal gyengébb, mint tavaly volt; tovább menve pedig a külföld legjelesebb árpatermelő vidékei — mint már említettük — még rosszabb eredménnyel keczenek beérni. Ebből az következik, hogy az idén a közepes minőségű sörárpának is jó ára lesz, ennél fogva ezt is érdemes beküldeni, mert a kiállítás és vásár intézményének éppen az a feladata, hogy a kedvező értékesítési konjunkturák kihasználására a gazdáknak módot nyújtson. A kiállítás propagálja az árpát, a vásár az értékesítést végzi. A kiállítás tehát nem olybá veendő, mely csak kiválóan sikerült produktumokkal hivatott csillogni, hanem úgy tekintendő, a mely igen szükséges és lényeges kelléke az értékesítésnek, miután a fogyasztók figyelmét a legszelebbe körben felhívja, azoknak az árpa minősége tekintetében garanciákat nyújt, tehát mindenestre méltányos és kiegyenlített árak képződésére vezet. Azért kívánatos, hogy az országos sörárpakiállítás és vásár az idén is megtartsassék, sőt ez évben még kedvezőbb tere van arra, hogy a gazdáknak hasznára lehessen. Ne tartóztasson vissza tehát az senkit sem, ha árpája gyengébb minőségű, mint jó években. A kiállítást úgy kell fel fogunk, hogy az első sorban nem a szemnek, hanem a zsebnak javára rendeztetett.

Kedvezményes állatszallítás. Az ezredéves kiállítás alkalmával időről-időre rendezendő állatkiállítások sikerének biztosítására a kormány a legmesszebbmenő kiállítási kedvezményeket nyújtja a kiállítóknak, hogy az állatkiállítás minél nagyobb mértékben s minél esekélyebb áldozatok árán vehessenek részt. A mérsékelt díjtételek a 25 százaléknál nagyobb engedmény betudásával, ekkép alakulnak: A díjtétel darabonként és kilométerenként: lovak, öszvérek, csikók 1.38 kr.; szamarak, bikák, ökrök, tehének 1.26 kr.; borjúk és hizott sertések 0.63 kr.; szopós borjúk, sovány sertések, kecskék 0.21 kr.; juhok, kosok, ürök, kecskébák 0.21 kr.; szüldők, malacok, gödölyék, bárányok 0.10 kr.; kutyák 0.32 kr.; ketrécsbe zárt baromfiért a tényleges súly alapján 1 kilométer és 100 kg.-ként 0.21 kr. Az állatszallítványok kísérői teljesen ingyen utaznak. Ugyanígy díjkedvezmény nyújtására szolgáltatták fel az arad-csanádi egyesült vasutakat, a déli, a győr-sopron-ebenfurthi, a kassa-oderbergi és a mohács-pécsi vasutakat, valamint megfelelő kedvezmény nyújtására a szabadalmazott Duna-gőzhajózási társaságot is.

Sertészárlat megszüntetése. A földmivelésügyi miniszter a sertésvész megszüntése folytán sertéseknek Szabolcs vármegyéből való kivitelét és elhajtását a belföldi forgalomban ismét megengedte.

Sertésvész. Az augusztus hó 11-iki állategészségügyi értékesítés szerint a sertésvész 24 vármegye 361 községében van megállapítva, a mult héten tehát 34 községgel még folyton terjedt. A sertésorvász 961 községében, az utolsó kimutatással szemben 25 községgel többen van elterjedve. Az orbáncz tehát intenzíve nem terjedt úgy, mint a mult héten, de sokkal nagyobb tért foglalt. Ezzel szemben a sertésvész az utóbbi hetekben inkább a már fertőzött területeken folyt le és határozottan lefelé haladó arányban ter-

jedt. Ausztriában az állategészségügyi helyzet kedvezőtlenebb, mert ott a sertésvész 1406 községben van konstatálva, az az egy hét alatt 292 községgel többen lépett fel a járvány.

Beiratkozások a budapesti állatorvosi akadémián. A budapesti m. kir. állatorvosi akadémián a beiratások szeptember hó 1—8-ig bezárólag tartanak. Szeptember 8—15-ig a beiratkozást írásbeli kérvényre a tanártestület engedélyezheti, ez időn túl pedig október 15-ig a földmivelésügyi m. kir. miniszter adhat ily engedélyt. A felvételi feltételek: betöltött 16-ik év és a gymnasium vagy ezzel egyrangú más középiskola hatodik osztályának elvégzéséről szóló bizonyítvány. A beiratási díj 4 frt; a tandíj félévénként 15 frt. Tandíjmentesség iránti kérvények a földmivelésügyi m. kir. miniszteriumhoz intézve, a beiratkozások alkalmával nyújtandók be az akadémia igazgatóságához.

Eladó szőlővessző-készletek bejelentése. A „Köztelek” 63-ik számában közöltük a földmivelésügyi miniszter egy felhívását, melyben a szőlőbirtokosokat a rendelkezésükre álló és eladásra szánt európai és amerikai szőlővessző-készleteik bejelentésére szólítja fel. Közöltük, hogy a bejelentő az eladó készleteket külön e célra szolgáló s a szőlőszeti és borászati felügyelőségeknél, a szőlőszeti-, borászati- és pinceegyleteknél vagy a vármegyei gazd. egyesületeknél megszerezhető bélyegmentes bejelentő-íveken tartozik bejelenteni és pedig *kizárólag azon kerület szőlőszeti és borászati felügyelőségénél, a mely kerületbe a vesszők termelési helye tartozik.* Tájékoztatás céljából alábbiakban közöljük az egyes kerületek beosztását: 1. *Budapesti kerület,* területe: Fejér- és Komárom vármegyék és Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyéből a pesti alsó, pesti felső, pilisi alsó, váci alsó és váci felső járások. Felügyelő: Rácz Sándor Budapesten, Rottenbiller-utca 31. sz. 2. *Szegvárdi kerület,* területe: Tolna vármegye. Felügyelő: Nits István, a szegvárdi szőlőszeti és kertészeti tanfolyam vezetője, Szegvárdon. 3. *Pécsi kerület,* területe: Baranya- és Somogy vármegyék. Felügyelő: ifj. Gábor József, Pécsen. 4. *Tapolezai kerület,* területe: Zala vármegye. Felügyelő: Tus Antal vinczellériskolai igazgató Tapolezán. 5. *Pápai kerület,* területe: Vas, Sopron, Moson, Győr és Veszprém vármegyék. Felügyelő: Adamovits Lázár, Pápan. 6. *Pozsonyi kerület,* területe: Pozsony vármegye. A felügyelői teendőket teljesíti a szőlőszeti és kertészeti szakiskola igazgatósága Pozsonyban. 7. *Esztergomi kerület,* területe: Esztergom, Bars, Nyitra és Trencsén vármegyék. Felügyelő: Bernhard Rezső Esztergomban. 8. *Balassa-Gyarmati kerület,* területe: Nógrád és Hont vármegyék. Felügyelő: Bucher Alajos Balassa-Gyarmaton. 9. *Egri kerület,* területe: Heves és Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegyék. Felügyelő: Ferk Miklós Egerben. 10. *Miskolci kerület,* területe: Gömör és Kishont, Abauj-Torna, Borsod és Hajdu vármegyék. Felügyelő: Munkácsy József Miskolcon. 11. *Tarcali kerület,* területe: Zemplén vármegye. A felügyelői teendőket teljesíti a m. kir. vinczellériskola igazgatósága Tarcalon. 12. *Beregszászi kerület,* területe: Ung, Bereg és Ugocea vármegyék. Felügyelő: Tornáczky Kálmán Beregszászban. 13. *Nagykárolyi kerület,* területe: Szabolcs, Szatmár és Szilágy vármegyék. Felügyelő: Guzman Dénes, Misztófaluban (Szatmár vármegye.) 14. *Erdőségi kerület,* területe: Bihar vármegye. A felügyelői teendőket teljesíti a m. kir. vinczellériskola igazgatósága Erdőségen. 15. *Keckeméti kerület,* területe: Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyének pesti felső, pesti közép, solti felső, solti közép, solti alsó, kis-kun felső, kis-kun alsó, keckeméti felső és keckeméti alsó járásai. A felügyelői teendőket teljesíti az állami „Miklós”-szőlőtelep igazgatósága Kees-

keméten. 16. *Szegedi kerület,* területe: Békés, Csongrád, Bács-Bodrog és Torontál vármegyék. Felügyelő: Heinrich József Szegeden. 17. *Ménési kerület,* területe: Arad vármegye. A felügyelői teendőket teljesíti a m. kir. vinczellériskola igazgatósága Ménésen. 18. *Fehértemplomi kerület,* területe: Temes és Krassó-Szörény vármegyék. Felügyelő: Petrovits István Fehértemplomon. 19. *Tordai kerület,* területe: Alsó-Fehér, Hunyad, Kolozs, Szolnok-Doboka és Torda-Aranyos vármegyék. A felügyelői teendőket teljesíti: a m. kir. vinczellériskola igazgatósága és Dezső Miklós szőlőszeti és borászati felügyelő Nagyenyeden. 20. *Dicső-Szent-Mártoni kerület,* területe: Kis-Küküllő, Nagy-Küküllő, Szeben, Fogaras, Beszterce-Naszód, Maros-Torda és Udvarhely vármegyék. Felügyelő: Fekete Pál Dicső-Szent-Mártonban.

Díjkedvezmény a szatmár-nagybányai h. é. vasuton szállítandó facsemeték után. A szatmár-nagybányai h. é. vasut vonalán tettség szerinti mennyiségben gyors- vagy teherárúként szállítandó erdei facsemeték, szederfacsemeték, vadonczok, élő gyümölcsfa, gyümölcsfajtványok és ojtóvesszők, továbbá szőlővesszők után ezen vasut áruudiszabásának A) osztályu és komlódugványok után az I. oszt. díjtételeinek kedvezményes alkalmazását engedélyezte a m. kir. államvasutak igazgatósága.

Gőzfertőtlenítő a kőbányai sertésszállásokban. A földmivelésügyi miniszter rendelkezése a kőbányai sertéshizlalókban gőzfertőtlenítő készüléket állítottak fel azon célból, hogy a vályukat rendszeren fertőtleníthessék. E fertőtlenítő készülék kovácsolt vasból készült, 5 m. hosszú és 2 m. magas, lent a fenekén egy likaeszt van, melybe a gőzt a kint levő kazánházból vezetik be. Két oldalt vályukok vezetnek a készülékhez, melyeken kocsiakra rakott etető-vályukat tolnak be a fertőtlenítőbe, hol ezeket légmentesen elzárják. Azután a gőzt megereszti és azt 100 fokig fejlesztve, félóra mulva a vályukat kiveszik és a rendeltetési helyükre szállítják. A hozatalhoz és elszállításához külön kocsi van, melyet a felrakás előtt karbolsavval alaposan dezinficiálnak.

Dél-Németország gyümölcstermése. Németországból érkező jelentések szerint az előző két év gyümölcstermésehez képest az idén nagyon rossz termésre van a gazdáknak kilátása. Igen sok gyümölcs nem adott kielégítő termést, illetőleg termése jóformán egyenlő a semmivel. Körték, főleg téli körték semmi termést sem adtak. Kajszin- és ősi barackban termés szintén alig van. A folyó évben tetemesen magasabb árakat fognak fizetni a gyümölcsért, mint az előző években. A frankfurti gyümölcsértékesítő szövetkezet központi irodájában a kereslet gyümölcs iránt igen nagy és a kínálatot tetemesen meghaladja. Ezen iroda az eladást annyiban mozdítja elő, hogy a termelők és eladók nevét a hozzáfutókkal díjmentesen tudatja. Hazai gyümölcstermelőinknek kedvező alkalom nyílik most gyümölcsük értékesítésére, melyet az orsz. gyümölcsészeti kormánybiztosság útján módjukban áll külföldi szállítóknak előnyösen eladni.

Az osztr.-magyar-orsz vasuti kötelekben f. é. augusztus 1-től kezdve következő új díjszabások lépnek hatályba: a) a díjszabás I. rész, mely általános határozmányokat, b) a díjszabás II. rész, mely díjszabási táblázatokat tartalmaz közvetlenül Oroszországba rendelt vagy onnan érkező mindenemű gyors- vagy teheráru küldemények után. c) Irányítási táblázatok az áruudiszabás II. részéhez. d) Utasítás a díjszabási határozmányok kezelésére vonatkozólag. Egyidejűleg életbe lép az osztr.-magyar-orsz határforgalom díjszabásához a II. rész 1. füzet, valamint az irányítási táblázatok.

Óvintézkedés a husempészek ellen.

Gyakran megtörtént, hogy Kőbányán keresztül a vidékről oly húst csempészték a fővárosba, melyet orvosi vizsgálatnak egyáltalán nem vetettek alá és azt részben kimérve, részben különböző élvezeti cikkekkel dolgozva, árusították. A tisztí főorvos a visszaélések meggátlása céljából javaslatot terjesztett a főváros tanácsa elé, hogy ezentul csakis oly húst szabadjon áruba bocsátani vagy feldolgozni, a mely a hatósági állatorvosi vizsgálatot tanusító husempészével el van látva. Minden egyéb, bárhol található húst, a mely bélyeggel ellátva nincs, jogában álljon a hatósági közegeknek elkobozni. A javaslatot a tanács kiadta a közlélmézési ügyosztálynak.

Szerbiai sertések behozatalának eltiltása.

A földmivelésügyi miniszter azon okból, hogy a folyó év augusztus hó 9-én Szerbiából Kőbányára érkezett sertés-szállítmányban, érkezése napján, a sertésvész megállapított, a szerbiai állategészségügyi egyezmény 7-ik cikke alapján, szerbiai sertéseknek behozatalát ideiglenesen megtiltotta.

Marharakodó állomások engedélyezése.

földmivelésügyi miniszter a kassa—oderbergi vasut vonalán Szepes vármegye területén fekvő „Káposztafalu” állomást, továbbá a m. kir. államvasutak vonalán, Zala vármegye területén fekvő „Tófej” állomást marharakodó állomásokul engedélyezte.

Kertészeti kiállítás Kassán. A felsőmagyarországi kertészeti egyesület Kassán f. év szeptember havának 21., 22. és 23. napjain általános kertészeti kiállítást rendez. A kiállítás tárgyai: I. Mükertészet: élővirágok (cserepekben), levágott virágok, egyenként, csokrokba vagy koszorukba kötve II. Konyhakertészet: mindennemű konyhakerti termények nyersen és konzervált állapotban. III. Gyümölcsészeti: mindennemű gyümölcs friss és konzervált állapotban; gyümölcsalanyok és ojtványok, gyümölcsborok és párlatok. IV. Szőlőszeti: Szőlő friss állapotban; szőlővesszők és ojtványok. V. Méhészet: élő méhek; méh- és viasztermények; méhészeti eszközök. VI. Kertészeti eszközök, gépek, kertészeti butorok. VII. Tanszerek és irodalom. Bejelentéseket az egyesület által adandó iven f. év augusztus hó 31-éig fogad el az egyesület titkári hivatala (Kassa, Fűtelep 84.). A kitüntetések arany, ezüst és bronz díszoklevelek, továbbá tiszteletdíjak.

Anglia komlótermése. A legutóbb beállott nedves időjárás következtében Anglia komlótermés kilátásai tetemesen javultak. Igaz ugyan, hogy a folytonos esőzés következtében sok helyütt a komlóban penész lépett fel és ha az esőzések még sokáig tartanak, a termés kilátások ismét tetemesen rosszabbodhatnak, de megfelelő időjárási viszonyokat feltételezve, a termés eredményt 400,000—450,000 q-ra becsülik a tavalyi 635,000 q terméssel szemben. Kedvezőtlen időjárás esetén nevezetesen, hogy ha a penész nagy mértékben terjedne, a termés eredmény 300,000 q-ra szállhatna alá. Nagy befolyása ennek azonban az ár alakulására kevés termés esetén sem volna, miután a serfőzők még igen nagy múlt évi készlettel rendelkeznek.

A porosz agrárbank. A porosz törvényhozás mindkét háza most fogadott el egy törvényjavaslatot, mely egy személyhitel emelésére szolgáló központi hitelintézet felállítását határozta el. Célja ezen intézetnek a mezőgazdaság és a kisipar hitelviszonyainak javítása. Az intézetet az állam 5 millió márká alaptőkével fogja dotálni és be fognak lépni az összes vidéki szövetkezetek, a melyek ott fogják betéteiket elhelyezni és az általuk nyújtott hitelt visszleszámíttatni. Az intézet tehát tulajdonképpen egy nagy

székek ellen. nyán keresztek a fővá- k egyáltalán en kimérve, kkeké dol- os a vissza- rlaslatot ter- ogy ezentul a bocsatani lósági állat- lyegzővel el ol található minis, jogá- k elkobozni. özélelmzési

nak eltiltása. kból, hogy a biából Kőbá- ban, érkezése atott, a szer- y 7-ik czikke behozatalát

gedélyezése. a—oderbergi ve területén továbbá a la vármegye marharakodó

n. A felső- ület Kassán 22. és 23. itást rendez- zet: élővirá- gok, egyen- ba kötve II. konyhakerti állapotban. ü gyümölcs- gyümölcsala- ok és párla- állapotban; éhászet: élő ; méhészeti zök, gépek, ok és iroda- által adandó fogad el az sa, Főutca t és bronz jak.

gutóbb be- ben Anglia n javultak. ózés követ- ban penész még sokáig t tetemesen ó időjárásí seredményt a tavalyi Kedvezőtlen ha a penész éseredmény y befolyása kevés ter- a serfőzők tel rendel-

osz törvény- ott el egy zemélyhitel lintézet fel- intézetnek elviszonyai- am 5 millió és be fog- tkezetek, a helyezni és ámitoltatni. egy nagy

bankká alakul át, melynek nagy hitelforrá- sok fognak rendelkezésére állani. Az általa nyújtott hitel nem lesz drágább 2 1/2%-nál. Ily államilag szubvenzionált intézettel akar- ják a poroszok azt a czélt elérni, hogy a gazdák és kisiparosok is részesüljenek olyan olesó hitelben, mint a milyenben a német birodalmi bank a kereskedelmet és nagy- ipart részesíti.

Olasz borkivitel. Hivatalos kimutatások szerint az olasz bor kivitele 1000 hektolite- rekben 1890-től a következő volt:

	1890.	1891.	1892.	1893.	1894.
Magyar-ország és Ausztria	17	30	629	669	927
Franziaország	19	28	281	90	39
Németország	100	147	260	160	106
Anglia	23	24	26	33	23
Málta	98	126	131	124	112
Svájc	274	446	553	407	225
Afrika	54	65	80	90	55
Északamerika	51	60	51	74	27
Közép és délame- rika	248	208	353	342	353
Egyéb országokba	18	23	48	36	41

Összesen 902 1157 2412 2325 1908

Olaszország borterme 1893-ban 32.2 millió hektolitert, 1894-ben 24 és fél millió hektolitert tett ki. A mint a fentebb közölt kimutatásból látjuk, a borbevétel Magyar- országba igen nagy arányokban emelkedett, különösen 1892-ben. Mint tudjuk, az olasz borbehozatal körül az utóbbi években nagy- mérvű visszaéléseknek jöttek nyomára, úgy, hogy kormányunk a közelmúltban szüksé- gesnek tartotta a legerélyesebb intézkedések életbeléptetését, ezen visszaélések megszün- tetése czéljából. Azt hisszük, hogy e rende- letek következtében a behozatal tetemesen esökkenni is fog.

Gazdák mindazt, a mire a gazdaságukban magvak és műtrágyákból szükségük van, a legmegbízhatóbb, legjobb minőségben és a legjutányosabban Mauthner Ödön budapesti magkereskedéséből szerezhetik be, mely ide vonatkozó árjegyzékét bárkinek ingyen és bérmentve megküldi.

Minden rendelés még beérkezte napján elintéztetik.

Megjelent a mezőgazdaság és mező- rendőrségről szóló 1894. XII. t.-cz. alapján összeállított I. Káté mező- és hegyőrök szá- mára, II. Káté uradalmi csőzők számára. Ára egyenkint portómentes küldéssel 20 kr. Össze- állította dr. Balkay Béla. Megrendelhető a kiadóhivatalban.

A budapesti

gyapjuaukcziók

második sorozata

szeptember hó 11. és 12-én

a Vigadó kis termében fog megtartatni.

Aukcióra kerülnek — 8000 zsák összmenyiség erejéig — mindazon gyapjuk, melyek augusztus 25-ig lesznek bejelentve és szeptember 1-ig beér- keztek. Ezen aukciókon különösen

bárány-gyapjukra

várható nagyobb szerű kereslet. E fajtából a legkisebb tételek, sőt egyes zsákok is küldhetők be. Fel- 4707 világoztatásokkal szolgál

Heller M. és Társa cég,

Budapest, Erzsébet-tér 13.

KERESKEDELEM, TÖZSDE.

Budapesti gabonátözsde.

Augusztus 12-iki jegyzések 100 kg.-kint.

Búza					
Fiszavidéki	uj	74—75 kiló	—	—	3 óra
—	uj	76—77	—	—	—
—	uj	78—79	6.15—	6.35	—
—	uj	80—82	6.35—	6.55	—
Pestvidéki					
—	uj	74—75	—	—	—
—	uj	76—77	—	—	—
—	uj	78—79	6.10—	6.30	—
—	uj	80—82	6.30—	6.50	3 óra
Fehérmegyei					
—	uj	74—75	—	—	—
—	uj	76—77	—	—	—
—	uj	78—79	6.10—	6.30	—
—	uj	80—82	6.30—	6.50	—
Rozs	I.	—	5.30—	5.40	—
—	II.	—	5.15—	5.30	—
Árpa, takarmány					
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
Zab	uj	—	6. —	6.35	—
Tengeri ó			5.70—	5.80	—
Káposzta-repeze bántási kivételével			8.75—	9.10	—
Köles			—	—	—

Budapesti gabonátözsde. 1895. augusztus hó 12. (Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének jelentése a „Köztelek” részére.)

Az időjárás e héten és mult hét végével or- szágszerte igen változó volt. Csapadék sok helyt for- dult elő, még pedig zivataros jelleggel, a mi a még tar- lón fekvő és már eddig is ázott gabonákban kárt idézett elő. Az aratás nagyjában be van már fejezve és csakis a magasban fekvő helyeken vannak hátra a zabok. Az eredmények igen változók és némely helyről igen szo- moru híreket hallunk így pl. fehérmegyei búzák 72 kilósak.

Külföldi tözsdék igen lanyha irányzatot követ- nek. Amerikában nagyobb realizációkra az árak foly- ton esnek az időjárás ott igen kedvező és így még további lanyhulás várható. Amerika ezen áresése a többi tözsdéken is érvényesült és helybeni piacun- kon is nyomástól fog hatott.

Buzában a forgalom ugyan meglehetősen nagy volt, a mi azonban főleg raktárszűke miatt szállítandó készárura vonatkozott.

Rozsban az üzlet szinte lanyhább irányzatot követ, egy hasonlóképpen a zab is, a melynek quali- tása azonban a sok esőzések következtében a tavalyi- nál rosszabb lesz.

Árpaiban már rég nem tapasztalt határozatlan- ság uralkodik; az árak felől nem lehet világos képet nyújtani; a kvalitások pedig már t. i. sörárpaiban igen rosszak, miért is a fő külföldi konsumensek ez időszert figyelmeztet a keletre fordították.

Határídőzletben nagyobb fedezések folytán meglehetősen élénkesség uralkodott.

Határídők árfolyama külföldön.

	aug. 12.	Áresök- kenés	ár- emelkedés
Bécs (100 kgrként frtban.)			
Buza tavaszra	7.11	—	—
— őszre	6.63	—0.3	—
Rozs tavaszra	6.16	—	—
— őszre	5.74	—	—
Zab tavaszra	6.19	—0.1	—
— őszre	4.89	—0.1	—
Uj tengeri	—	—	—
Buza máj.—jun.	—	—	—
Rozs máj.—jun.	—	—	—
Zab máj.—jun.	—	—	—
— őszre	6.03	—0.3	—
Tengeri szept.—okt.	5.89	—	—
Uj repeze aug.—szept.	9.55	—	—
Berlin (1000 kgrként márkában.)			
Búza szept.	143.—	1.50	—
— október	145.—	1.50	—
Rozs szept.	115.—	2.25	—
— október	118.25	2.—	—
Zab szept.	127.25	—50	—
Uj tengeri	—	—	—
Zab október	126.—	—75	—
Páris (100 kgrként frankban.)			
Búza folyó óra	19.75	—15	—
— szept.	19.60	—15	—
— 4 hó utolsó	19.75	—	—
— 4 hó nov.-től	19.96	—	—
Liszt folyó óra	42.40	—	—30
— szept.	43.10	—	—30
— 4 hó utolsó	43.60	—	—
— 4 hó nov.-től	44.10	—	—15
New-York (bushel-ként cents-ben.)			
Buza aug.	70.50	1 1/8	—
— szept.	71.1/8	1 7/8	—
— decz.	73.25	1 3/4	—
Buza jan.	—	—	—
Tengeri szept.	42.25	2 3/8	—

Határídők árfolyama Budapesten.

	aug. 9.		aug. 10.		aug. 12.	
	legat.	legm.	legat.	legm.	legat.	legm.
Búza						
Őszre	6.32	6.33	6.31	6.32	6.32	6.33
Máj.—jun.	—	—	—	—	—	—
Tavasza	6.75	6.76	6.75	6.76	6.77	6.78
Tengeri						
Jul.—aug. 1895.	5.60	5.62	5.63	5.65	5.60	5.63
Máj.—jun. 1896.	4.50	4.51	4.53	4.54	4.55	4.56
Zab						
Őszre	5.63	5.68	5.65	5.67	5.61	5.63
Tavasza	—	—	—	—	—	—
Repeze						
Aug.—szept.	9.05	9.10	—	—	9.10	9.15
Rozs						
Őszre	5.36	5.37	5.38	5.39	5.38	5.39
Máj.—jun.	—	—	—	—	—	—

Szeszüzlet.

Szesz. (Goldfinger Gábor szeszgyári főtisztviselő tudósítása a „Köztelek” részére.)

Lanyha irányzat mellett az árak változatlanul a mult heti zárlatjegyzés szerint zárulnak. Nagyon gyér forgalom uralkodott a hét elején a szeszüzletben és miután fogyasztók olcsóbb árakat remélnék, ké- sőbbre kötés nem létesült.

Mezőgazdasági szeszgyarak által e hétnék ele- jén kínálat nem volt s üzlet sem létesült. Névleges jegyzés kont. nyersszeszért 13.88—14.— frton azon- nali szállításra. Erdélyi állomásokhoz szállítva kont. nyersszesz 14.25 frton lett árulva.

Galiciából e hétnék elején kontingens nyers- szeszt későbbi szállításra 15 frton kínáltak, de üzlet a magas ár folytán nem létesült.

A budapesti piacon elkelt kisebb tételekben finomított szesz 53 forintig, élesztő-szesz 54 frtig, nyersszesz adózva 52.25 frtig, adózatlan (exkontingens) 14 forinton, denaturált szesz 19.50 forinton.

A kontingens nyersszesz ára Budapesten 15.40—15.70 frt.

Bécsi jegyzés 16.80—16.90 frt kont. nyersszeszért.

Prágai jegyzés 51.70—51.90 frt adózott szeszért.

Brünni jegyzés 12.25—12.20 forint exkontingens szeszért.

Vidéki szeszgyarak közül Temesvár, Lugos, D-Tuzla 25 krral olcsóbban, a többiek változatlanul jegyeznek.

Budapesti zárlatárak e héten: Finomított szesz 52.75—53.— frt, élesztő-szesz 53.75—54.— frt, nyers- szesz adózva 52.25—52.38 frt, nyersszesz adózatlan 14.—14.50 frt. Denaturált szesz 19.25—19.50 frt.

Az árak 10.000 literfokonként hordó nélkül budapesti vasutállomáshoz szállítva készpénzfizetés mellett értendők.

Szárazmoslék. Változatlanul 5.80—5.90 frton je- gyeztetik, 100 kilónként zsák nélkül.

Élelmiczkék a budapesti hetivásáron. 1895. év augusztus 13-án. (A székesfővárosi vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Halvásár a haltéren. A fővámterí, Ferencz József- rakparti és haltéri piacra 10 helybeli halász és halkereskedő által 50 q, és vidéki kocson 5 q, összesen 55 q kevert hal hozott. Az árak nem változtak. A vásár közép volt.

Vizsont elárusítók fizették a hal q-át: nagy élő 70—90, nem élő 50—60, közép nagy élő 55—75, nem élő 34—46, apró élő 14—24, nem élő 6—12 frtig.

Baromfi. Hozatott a fővámterre vaspályán kb. 8000 db, hajón kb. 1700 db, kocsin kb. 1100 db, helybeli árusoktól kb. 2400 darab, összesen kb. 13200 db. A vásár élénk volt. Nagyban árak páronként: tyuk 100—130, csirke 60—120, (idei kiv.), kappan hizott —, kappan sovány —, réce hizott —, (idei —) réce sovány —, lud (liba) —, (idei —) lud sovány 250—280, (idei —), pulyka hizott idei —, sovány 250—300, gyöngy- tyuk 130—130, galamb peccsenyének 35—35 krig.

Az újvásártéri piacra felhozott a szokott köz- ségekből vasp. kb. 1300 db, kocsin 500 db, gyalog- árusok 120 drb., helybeli árusok 2300 drb., összesen 4220 drb baromfi. A forgalom élénk. Az árak páron- ként következők: tyuk 120—140, csirke 55—120, idei —, hizott kappan —, sovány —, hizott réce 160—260, sovány réce 120—160, hizott lud (liba) 400—700, sovány lud 200—260, hizott pulyka —, sovány pulyka —, gyöngytyuk —, galamb peccsenyének — krig.

Tojás. Hozatott a fővámterre vaspályán kb. 30000 drb., hajón kb. 7500 drb., kocsin kb. 5500 drb., helybeli árusoktól 22500 drb., összesen kb. 65500 drb. A vásár élénk. Nagyban árak: 1 láda friss (1440 db.) 2900—2950 kr., 100 drb 200—210 kr, 1 db 2-5—2.5 krig.

Az újvásártéri piacra felhozott a szokott községekben vasp. kb. 11520 drb., kocsin 2000 drb, gyalogárusok 1800 drb, helyb. árusok 18300 darab, összesen 33320 darab friss tojás. A forgalom

élénk. A következő árak jegyzettek: friss tojás 1 drb 2 $\frac{1}{2}$ -3, 100 darab 210-220, 40 krért 18-19 drb., 1 láda 1440 drb. 2950-3000, meszes tojás 1 db —, 100 drb —, 40 krért — drb., 1 láda 1440 drb — krig

Zöldség. Hozatott a *Ferencz József-rakpartra* vasp. 400 q, hajón 100 q, kocsin 2000 q, helyb. árusok kb. 900 q, össz. kb. 3400 q vegyes zöldség. A vásár k Nagy. árak sárgarépa 100 cs. 70-400, 1 q —, petrezselyem 100 cs. 70-400, 1 q —, zeller 100 db 50-120, karalábé 100 db. 50-120, vöröshagyma 100 cs. 30-300, 1 q 450-600, fokhagyma 100 cs. 400-1500, 1 q 1000-1400, fehérrépa 100 darab —, vörösrépa 100 db 50-100, fejeskáposzta 100 db 200-600, kelkáposzta 100 drb 50-140, vöröskáposzta 100 db 300-500, fejes saláta 100 db 80-180, kötött saláta 100 db —, burgonya 1 q 200-300, fekete retek 100 drb 50-160, hónapos retek 100 db —, ugorka sav. való 100 darab 15-40, ugorka savanyu 100 db 40-100, zöldpaprika 100 db 10-40, tök 100 drb 200-300, paradicsom 100 db 30-150, zöldbab 1 kg. 3-6, zöldborsó 1 kg. —, zöldborsó fejtett 1 l. 8-25, zöld tengeri 100 cs 50-100 krig.

A *Hunyady-téri* piacra felhozott 80 kocsin kb. 800 q: élénk forgalom mellett a következő árak jegyzettek: burgonya 1 q 240-280, 1 zsák (35-40 kg.) 103-160, ugorka sav. való 100 db 25-40, savanyított 100 db 40-60, paradicsom 1 putt. (10-12 kg.) 35-40, 100 db válogatott 80-200, tök főzni való 100 db 300-400, fejeskáposzta 100 db 200-600, zöldbab 1 zsák (5-7 kg.) 25-40, zöldborsó 100 cs 50-65 krig.

Gyümölcs. Hozatott a *Ferencz József-rakparti* piacra vaspályán kb. 300 q, hajón kb. 80 q, kocsin 312 q, helyb. árusok által kb. 200 q, összesen kb. 892 q vegyes gyümölcs. A vásár lanyha volt. Nagyban árak: Fajalma 1 q 1400-1600, köz. alma 1 q 800-1000, fajkörte 1 q 1600-2000, közönséges körte 1 q 800-1300, közönséges dió 1 q —, szilva magbaváló 1 q —, szilva vörös 1 q 500-1000, szilva szalt 1 q —, cseresznye faj 1 kg. —, cseresznye köz. 1 q —, meggy faj 1 q —, meggy köz. 1 q —, mogyoró 1 q —, gesztenye belföldi 1 q —, gesztenye olasz 1 q —, narancs 1 láda —, citrom 1 láda 500-700, füge 1 kgr. (idei) —, barack kajszin 100 db —, 1 q —, barack őszi 1 kg. —, szőlő közöns. 1 kg. olasz 40-45, szőlő csemege 1 kg 50-60, dinnye görög, nagy 100 db 2500-3200, kicsiny 100 db 1000-2000, dinnye sárga faj 100 db 3500-5000, közönséges 1000-1500 krajczárig.

Az *újvásártéri* piacra felhozott a szokott községekből vaspályán kb. 60 q, kocsin kb. 1500 q, gyalog és helyb. árusok 60 q, összesen 1620 q vegyes gyümölcs. A forgalom élénk. Árak a következők: Fajalma 100 db 200-500, 1 kg. 20-20, 1 db 4-6, közönséges alma 100 db 30-50, 1 kg. 8-12, 1 db 1/2-1/2, 1 puttany —, körte faj 100 db 150-200, 1 kg. 16-18, 1 db 2-3, cseresznye faj 1 puttany —, 1 kg. —, 1 liter —, cseresznye köz. 1 puttany —, 1 kg. —, 1 liter —, meggy faj 1 puttany —, 1 kg. —, 1 liter —, meggy köz. 1 puttany —, 1 kg. —, 1 liter —, barack kajszin 1 puttany —, 100 db — barack őszi 100 db 250-400, dinnye görög, nagy 100 db 2800-3200, 1 db 30-70, kicsiny 100 db 1000-2000, 1 db 5-30, dinnye sárga faj 100 db 2000-3000, dinnye sárga faj 1 db 30-50, dinnye sárga köz. 100 db 500-1000, dinnye sárga köz. 1 db 6-20, szőlő csemege 1 kg. —, szőlő köz. 1 kg. —60 krajczárig.

A *Hunyady-téri* piacra felhozott a szokott községekből 18 szekéren mintegy 90 q vegyes gyümölcs. Élénk forgalom mellett, árak a következők: közönséges körte 1 puttany (10-12 kg.) 40-60, köz. alma 1 kosár (20-25 kg.) 100-140, vörös szilva 1 kosár (15-30 kg.) 120-180, szőlő külföldi 1 kg. 40-50, kajszinbarack köz. 100 db —, apró, faj 100 db — krajczár.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület Mester-utca, 1895. augusztus 13-án. A székesfőv. vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhozott a szokott községekből 187 szekér réti széna, 50 szekér muhar, 40 szekér zsupszalma, 3 szekér alomszalma, — szekér takarmányszalma, — szekér tengeriszár, 12 szekér egyéb takarmány (löhére, luczerna, zabosbüköny, köles stb.), 1700 zsák szecska. A forgalom élénk. Árak q-ként a következők: réti széna 230-320, muhar új 260-320, zsupszalma 150-165, alomszalma 135-145, takarmányszalma —, tengeriszár —, egyéb takarmány —, zabosbüköny 250-280, löhére —, luczerna 250-290, köles —, sarju —, szalmaszecska 225-240. Összes kocsi-szám 309, súly 247,200 kg.

Állatvásárok.

Bécsi vágómarhavásár. 1895. aug. 12. (A bécsi marha- és húspénztár jelentése a „Köztelek” részére.) Összes felhajtás 4811 db. Ebből magyar 2543 db, galicziai 655 db, bukovinai 512, németországi 1101 db, hizott 2816 db, legelő 221 db., fiatal 1774 db. Ökör 3488 db, bika 494 db, tehén 638 db, bivaly 211 db. A felhajtás nem kielégítő sem mennyiség, sem minőség tekintetében, a mi a több magyarországi vármegye területére elrendelt zárlatban leli magya-

rázatát. A kereslet a vásár kezdetétől végéig élénk, jóval a zárlat előtt minden darab elkelt.

Árak: magyar prima 63-65 frt, sekunda 60-62 frt, tertia 56-59 frt. Galicziai prima 64-66 (67) frt, sekunda 61-63 frt, tertia 57-60 frt. Németországi prima 65-68 frt, sekunda 61-64 frt, tertia 57-60 frt. Legelőmarha: szerb és magyar 27-34 é. s., rossz minőségű — frt é. s. Bika 25-26 frt é. s., tehén 24-35 frt é. s., bivaly 18-25 frt é. s. (Az összes eladások, kivéve az é. s.-sel (élősúly) jegyzettek, vágósúlyban értendők.)

Egyes eladások:

Magyar hizó ökrök.

Eladók:	Prima		Kiverés	
	100 kg. v. k. súlyért	% levonás	100 kg. v. k. súlyért	% levonás
Blau testvérek, Temesvár	65	37	63	39
Józsefv. spirituszfinomítógyár, Temesvár	65	37	61	40
Lőw Sámuel, B.-Szt.-György	60	40	58	42
Lőwinger Salamon, Sárvár	34 é. s.	—	32 $\frac{1}{2}$ é. s.	—
Nyitra Jakab, Nagy-Várad	60	40	58	42
Br. Stummer uradalma N.-Bodok	62	39 $\frac{1}{2}$	60	41 $\frac{1}{2}$
Weisz M. & fia, Munkács	64	37	62	40
Reich József, Pásztó	31 é. s.	—	30 é. s.	—

Erdélyi hizó ökrök.

Eladók:	Prima	Kiverés
Farkas és Illyés, M.-Vásárhely	63	37 $\frac{1}{2}$
Kloss S. Szászrégen	64	37

Német hizó ökrök.

Eladók:	Prima	Kiverés
Blau testvérek, Temesvár	67	36
Frisch F., Versecz	66	38
Hacker Miksa, Sopron	62	39

Az érvényben volt forgalmi korlátozások módosításán, *ezentel Magyarország zár alatt volt területeiről a szarvasmarhák nemcsak a csütörtöki, hanem a hétfői, illetőleg a kontumáczásására is minden külön engedély nélkül felhajthatók*; az állatoknak azonban a hétfői vásárhoz szombaton és vasárnap, a csütörtöki vásárhoz pedig kedden és szerdán kell megérkezniük. Az alsó-ausztriai helytartóság rendelkezése szerint *Gö-mör-, Kis-Hont, Heves és Jász-Nagy-Kun-Szolnok* megyékből szarvasmarha, kecske, juh és sertés ezentel a bécsi vásárra szabadon felhajthatók. *Arva, Trencsén, Nyitra és Zólyom* megyékből csak juhok, kecskék és sertések vihetők szabadon a bécsi vásárra, míg a szarvasmarhák csak a kontumáczásására hajthatók. A magyar földmívelésügyi miniszterium *Nyitra és Zólyom* megyét ugyan a zár alól feloldotta, azonban ezen vármegyékből szarvasmarha Bécsbe továbbra is csak a kontumáczására vihető. A *száj- és körömfájás* fellépte miatt *Arad, Bács-Bodrogh, Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun, Somogy és Zala* megyék, valamint *Pécs* szab. kir. város területéről szarvasmarhák, juhok, kecskék és sertések Alsó-Ausztria területére be nem vihetők. Bihar, Csanád, Fehér és Veszprém vármegyékből, valamint Nagyvárad és Szekesfehérvár városok területéről, szarvasmarha, juh és kecske egyáltalában, ellenben Arva és Nyitra vármegyék területéről csak juhok és kecskék bevitelét tiltott meg újabban Ausztria területére. Arva és Nyitra vármegyére tudóvész miatt eddig fennállott beviteli tilalom továbbra is érvényben marad.

Bécsi sertésvásár. 1895. augusztus 6-án. Be lett jelentve: 7084 drb. Felhajtás: 2750 drb fiatal sertés, 4204 drb kövér sertés, — drb ridég sertés. Összesen: 6954 drb.

A csekély fogyasztás és a nagy felhajtás következtében az üzlet lanyha.

Árak különként élősúlyban fogyasztási adónélkül: prima 45 $\frac{1}{2}$ -46 $\frac{1}{2}$ kr., közepes 41-44, könnyű 38-40 kr., fiatal sertés 38-44 kr.

Bécsi szurómarhavásár. 1895. aug. 8-án. Felhozott: 2820 borju, 1504 élő sertés, 4204 kizsigerelt sertés, 450 kizsigerelt juh, 266 bárány.

A múlt heti vásár lanyha üzletmenete dominált a mostani vásáron is.

Árak kilogrammonként: kizsigerelt borju — kr., prima — kr., primissima — kr., élő borju 34-40 kr., prima 42-50 kr., primissima 52-54 kr., fiatal sertés 38-44 kr., kizsigerelt sertés nehéz 50-55 kr., süldő 50-62 kr., kizsigerelt juh 24-38 kr., bárány páronként — frtig.

Bécsi juhvásár. 1895. aug. 8-án. Felhajtás: 4903 drb juh.

Változatlan árak mellett a forgalom élénk volt. Az augusztus 15-iki ünnep miatt a juhvásár szerdán, 14-én fog megtartatni.

Árak: export juh páronként 18-25, raczka —, selejtes juh 10-17.

Párisi juhvásár. 1895. aug. hó 12-én. Felhajtás 16895 drb juh.

A vásár irányzata nagyon esendes.

Kecskeméti marhavásár. Augusztus hó 4-én. (Vágó László r.kapitány tudósítása a „Köztelek” részére.)

Szarvasmarhavásár. Felhajtott 1850 drb. Jegyzettek: Igásökör urasági I. osztályu 340-360 forintig, II. osztályu 260-280 frtig, kisbirtokos czéljaira 160-180 frtig, mustra ökor magyar 100-130 frtig, magyar tinó 2 éves 120-150 frtig, 3 éves 170-200 frtig, 4 éves 250-280 frtig páronként, magyar tehén tenyésztésre 50-70 frtig, levágásra 70-120 frtig, friss fejős 120-150 frtig drbonként, magyar üsző 2 éves 30-50, 3 éves 50-70 frtig páronként.

Lővásár. Felhajtott 1600 darab. Jegyzettek: Remonda-ló 260-280 frtig, igasló könnyebb 65-75 frtig, nehezebb 85-100 forintig, kocsis-ló (hintós) 200-230 frtig, paraszt-ló 40-80 frtig darbonként.

Juhvásár. Felhajtott: 1000 drb. Jegyzettek: Anya bárányostól közönséges 9-11 frtig, sovány úri fiatal köz. 10-12 frtig, öreg köz. 16-18 frtig, mustra-birka köz. 7.50-9 frtig, bárány köz. 5-5.50 frtig, kos köz. 15-20 frtig páronként.

Szerkesztői üzenetek.

M. P. „A vetőmagvak alátakarása” című cikket már egyszer megküldötte. A mostani a papirkosárba került, az elsőt felhasználjuk.

Cs. M. M.-Kook. Az őszi borsó című cikke nem közölhető. Nagyon általános keretben mozog. Tapasztalatai részletes adatainak közlését kérjük.

B. L. Vác. A kérdést, a melyre szellemes feleletét küldte, éppen azért tettük közzé, hogy illusztráljuk, miféle dolgokkal fordulnak sokszor hozzánk és még feleletet is várnak rajuk. Köszönet a figyelemért, de válasza nagyon is személyes élt.

Kiadóhivatali üzenetek.

J. S. Tura. Hirdetése kívánsága szerint jelenik meg, t. i. hetenként egyszer (szombaton). Eddig megjelent a 62. és 64. számokban. Az előfizetési összeget csak e hó 9-én vettük és a lapot becses címére megindítottuk.

Dautlik József főkertész. Levelére csak akkor fogunk válaszolni, ha tartózkodási helyét tudatja velünk, mert ezt nem írta meg.

Az Orsz. magy. gazd. egyesület tulajdona.

Lapfelügyelő-bizottság: Gróf Desseffy Aurél, Bernát István, dr. Darányi Gyula, Forster Géza, Galgóczy Károly, dr. Hagara Viktor. — Főszerkesztő és kiadásáért felelős: Forster Géza az O. M. G. E. igazgatója. — Felelős szerkesztő: Szilassy Zoltán az O. M. G. E. szerkesztő-titkárja. — Segédszerkesztő: Jeszenszky Pál.

Gőzcséplők

Szigoruan a magyar gazdasági viszonyokhoz alkalmazott gyártmányok.

Az összes gazdasági gépeket tartalmazó árjegyzékkel, szakbavágó felvilágosítással és tanács-csal, árak és feltételek közlésével szívesen és díjmentesen szolgál

ELSŐ MAGYAR GAZDASÁGI GÉPGYÁR
résztvény-társulat

Gyártelep: Budapest, külső váci-út 7.

KIS HIRDETÉSEK.

Szőlőt

szállít f. év augusztus utoljából kezdve különféle

finom fajokat

valamint muskotály és más szagos szőlőket 5 és 10 kilós kosarakban bérmentve, utánvét vagy az összegnek előleges bevétele mellett az ország minden részében. Az előbbi 1 frt 90 kr., illetve 3 frt 20 krétt., az utóbbit 2 frt 60 kr., illetve 4 frt 60 krétt. Az országon kívül a monarchiában az 5 kilós kosár 15 krral, a 10 kilós 20 krral drágább. Tura (Pest-megye) Baró Schosberger Zsigmond jószágigazgatója.

4713

Eladó őszi borsó vetőmag,

elsőrendű 7 frt. Vasut Ipolyságh. Zsákok önköltségen számíttatnak. Megrendelések Pósa István kasznárhoz Kistur posta Ipolyság intézendők. 4627

Vetőmag.

Őszi buza, tiszavidéki faj, rozsa és megdőlésnek ellenálló, rendkívül korán érő.

Őszi borsó, teljesen fagyálló. Kapható

gróf Teleki Arvéd

drassói uradalmában u. p. Koneza. 4637

Homoki búkköny

(vicia villosa) tiszta;

Szt.-János-

ROZS

(valódi) bármely mennyiségben

megvételre kerestetik.

Mintával ellátott ajánlatok „E. B. K.” alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 4684

Eladó takarmány magvak:

Őszi árpa, 4 7 frt mm. Őszi borsó, 9 frt mm. Szt.-Iván rozs 8 frt mm.

Bolyhos búkköny, 16 frt mm.

Trigonella görög széna 16 frt. mm.

Hatvani állomáson feladva Megrendelések

Somogyi Sándor

tisztartóhoz

Hatvan-N.-Telek

intézendők. 4657

Törlesztéses kölcsön földbirtokokra.

Kölcsön a valódi becserlték 1/4 részéig 20-40 év közzé időre készpénzben. Birtokos felmondhat bármikor, pénzintéset nem mondhat fel. Csekély kamattal tőke is törlesztetik. Lebonnyolítás 14 nap alatt. Semmi előleges költség. Minden felvilágosítás díjtalan. Beküldendő csak: telek- és birtoknyvi kivonat, határozat. 1899. Cím:

Ingatlan-és Jelzálog-Forgalmi-Intézet, Budapest, Váci-körút 39.

Legnagyobb Ingatlan-és Jelzálog-Forgalmi-Intézet a monarchiában, mely hatóságok és legtekintélyesebb földbirtokosoktól ajánlva van.

Eladó takarmányprések.

Grósz testvérek, Pusztá-Megyeren (posta- és vasuti állomás Mező-Berény) 2 darab még alig használt 8 ló-erejű

széna- és szalmagőzprések

eladó;

napi munkaképesség darabonként 200-250 méter-mázsá. 4693

A magyar gazdasztek és erdőtisztek országos egyesülete ajánlja a t. ez. földbirtokos és bérlő uraknak állásközvetítő osztályánál bejelentett tagjait elhelyezésre. Az ez ügyben való felvilágosítások és közvetítések díjmentesek.

Mezőgazd. és erdészettel foglalkozók nyugdíjintézete. Eszközöl biztosításokat: nyugdíjra, rokkantsági díjra és özvegyi díjra, mezőgazdasági erdészeti és ezekkel rokon foglalkozású egyének számára a legelőcsőbb díjtételekkel, mert nem nyereszkesedésre alakult vállalat. Kívánatra alapszabály díjtólizattal és bővebb felvilágosítással szolgál az iroda: Budapest, IX. kerület, Lónyay-utca 7. sz. alatt.

Rendkívül bokrosodó

nagy szalmájú és hosszú kalászu imperial rozsvető mag, melyből egy katasztrális holdra 40 kiló, tavaszi takarmánynak 45 kiló, őszi borsóval 25 kiló bőven elég, kapható 1/2 q 4 frtért, egy métermázsá 7 frtért zsák nélkül számítva a kisteleki vasuti állomáson feladva. Levelek Malina főmérnök-höz Szegedre intézendők. 4692

Kiadóhivatalunkban kapható:

Orsz. Férfiak Arczkép-Csarnoka

Politikai korrajz.

Írta: Braun Ignác.

Ara 1 frt 60 kr.

SZŐLŐLEVÉL-SODRÓPILLE

(TORTRIX PILLERIANA).

Írta: SAJÓ KAROLY. Tartalma: Tortrix pilleriana Franciaországban. Tortrix pilleriana Magyarországon. Ismeretű jelek, életmód. Tortrix pilleriana elszaporodását gátló faktorok és az emberi védekezés. — Ara 50 kr., postán bérmentve 65 kr.

Birtok-bérbeadás.

Egy 800 holdas (a 1200 négyszögöl) szépen berendezett birtok, elsőrendű szántó-föld és répatalaj, melyet tulajdonosa eddig a legintenzívebben maga kezelt,

folyó évi október hó 1-től 10-12 évre

haszonbérbe adó.

A birtokon csinos lak- és gazdasági épületek vannak, a legjobb állapotban és a budapest-bécsi (osztrák-magyar államvasut)-vonal közelében fekszik. Ajánlatok „R. R. 1001” chiffre alatt a lap kiadóhivatalába küldendők. 4659

A „PÁTRIA“

irodalmi és nyomdai részvény-társaság kiadásában megjelent igen érdekes regények leszállított áron.

„Pünkösdi rózsák.“

Verskötet Pósa Lajostól.

Bolti ára kötve 2 frt 50 kr helyett portómentesen megküldve 1 forint 70 kr.

Nem szabad szeretnie.

Írta: Bodrogi Lajos.

Az Erdész ur fia.

Elbeszélés Theurriet André-től.

„BELLA.“

Írta: Anna Vertua Gentile.

MI A SZERELEM?

Arab regény, írta F. Marion Cawford, ford. Fáy J. Béla.

Egy csodaember kalandjai.

Írta: Conan Doyle, ford. Fáy J. Béla.

A malom története.

Írta: Sudermann.

Angyal és ördög.

Írta: Mathers Helén.

BONDA MIKLÓS.

Írta: Virág Gyula.

Ara mindegyik regénynek portómentesen megküldve 40 kr.

Megrendelések a „Patria” irodalmi és nyomdai részvény-társasághoz Budapest, Üllői-ut 25. szám (Köztelek) intézendők.

Eladó kiváló vetőmagvak:

Hat soros őszi árpa (rendkívül bő termő!) Svéd rozs (nem fagy ki!) Őszi borsó (kitünő zöld takarmány!) Őszi búkköny (kitünő zöld takarmány!) Tavaszi Chvalier árpa (I. rendű sörárpa!) Őszi Squarehead kopasz buza (nem dől meg!) Tavaszi Perless árpa (I. rendű sörárpa!) Tavaszi Propstei árpa (I. rendű sörárpa!) Tavaszi Diadal zab (igen bő termő!) Őszi Mammuth árpa (igen bő termő s nem fagy ki!) Őszi Imperial rozs (rendkívül nagy kalászu s nem fagy ki!)

Közelebbi felvilágosítással szolgál a Lengyel-tóti uradalom igazgatósága, Lengyel-tótiiban. Somogy megye. 4563

Gépolaj, kocsikenőcs, gabonás-zsák, vitorlavászon szekérponyva, vizálló kazal-és géptakaró. Carbololeum, kékkő és egyéb gazdasági szükséglet

Szávoszt Emil-nél

BUDAPESTEN, 4485

IV., Mária Valéria-utca 4. sz.

Singer, Zweig & Co.

WIEN, IX/L, Lichtensteinstrasse 59.

(saját házában).

Concentrált marhatrágya

egyedüli elárúsítása,

legjobb s legelőcsőbb trágyaszertartalmának jótállása mellett temesvári és aradi kizárólagosan szabadalmazott gyárakból. Mindennemű mesterséges trágyaszerek raktára u. m.: Superphosphát, csontliszt stb.

4564

HAZAI ASZFALTIPAR

RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.
Ezelőtt „Tatarosi.” **TELEFON 442.**
Bányái: **Tataroson** (Bihartörzsvé), gyárai:
M.-Telegd, Budapest.
Központi iroda: Budapest, Váci-körút 21. sz.
Készít mindennemű aszfaltburkolatot u. m.: járdákat, kapubejárásokat stb. természetes aszfaltból: *kocsi-utakat, aszfaltmázadám 38151,93. szám a szabadalmazott rendszere szerint.*
Elvállal új építkezéseknél: *alkalmas elszigetelést forró uton szab. elszigetelő anyagot, valódi aszfaltfedél és izoláló lemezeket stb.*
Szállít: *kitűnő aszfaltanyagot; szab. elszigetelő anyagot, valódi aszfaltfedél és izoláló lemezeket stb.*
Olajosztályra szállít: *nyers-, gép-, kenő- és henger-olajokat, mindennemű kocsi-kenőcsöket.* 4334

Eladó

telivér poland china kan malaczok
6 hónaposak **orbáncz ellen**
2-szer ojtva darabonként 20 forint-járai **eladók** azonnal. Ugyanott előjegyzések elfogadtnak őszi szállításra kan és koczákra.
Istvántelki földmivesiskola
Rákospalotán.
4663

Homokszőlő telepítése.

Irtá
Rácz Sándor.
Ára 1 forint 50 kr.

STERNBERG ÁRMIN ÉS TESTVÉRE

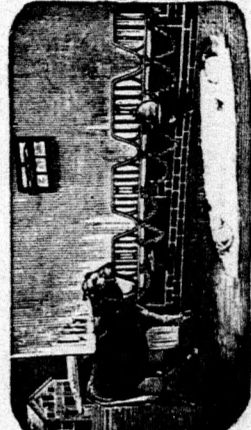
cs. és kir. szab. hangszer-ípar
Budapest, VII. ker., Kerepesi-ut 36. szám.
Saját gyártmányu, mindennemű hangszerek és azok kellékei és alkatrészei. Mindennemű hangszerek és zenélőművek javítása és hangolása szakszerű pontosság-gal teljesítetik.

Legujabb! INTONA Legujabb!

változtatható ércjátéklapokkal és korlátlan műsorral.
Ezen új találmányu hangszerről minden előzetes tanulmány és zenésmeret nélkül azaz meg száz teljes szerinti darabot lehet játszani. — Ára 12 frt. a kótalapot darabja 30 krajczár. — Megrendelések az árak előleges beküldése mellett vagy utánvétel teljesítetnek.
Elpusztíthatlan acélhangokkal.

HARMONIKA

saját készítményű
a legkitűnőbb hangokkal,
8 forinttól kezdve 4., 5., 6., 7., 8., 10., frtig és feljebb.
Különlegességek acélhangu harmonikákban.
Legujabban megjelent
Magyar harmonika-iskola
az egy vagy kétsoros harmonikához (30 legrövidebb zenedarabbal), melynek segítségével minden előzetes zenésmeret nélkül a harmonika játszását egy fél óra alatt mindenki megtanulhatja. Az egy-soros harmonika-iskola ára 1 frt., a kétsoros harmonika-iskola ára 2 frt., mely összeg beküldése után bérmentve küldjük.
Képes árjegyzék
a) harmonikákról, b) mechanikai zenélőművekről és zenélő dísz tárgyakról, c) minden egyéb hangszerekről, hangszerkellékekről és hurokrol külön kiadásokban **ingyen és bérmentve küldetük meg.**

Uj autom. állatitatókat, isállókban nélkülözhetetlenek szállít
A. KUNZ vízvezeték és szivattyú gyára Weiskirchen (Morva.) Árjegyzékek ingyen. 4150/c

FISCHER J.

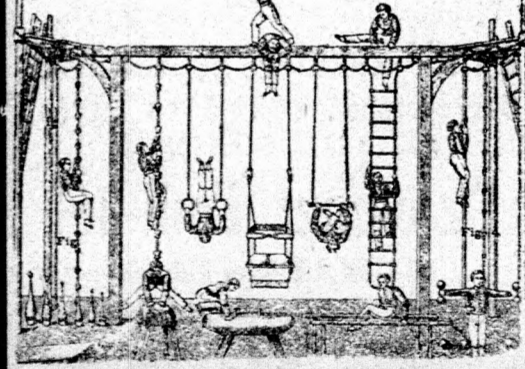
zsák gyári raktárában **BUDAPEST**
Nagy-korona-utca 18. sz., vízmentes ponyvák kölcsonben, valamint uj és egyszer használatban volt vízmentes ponyvák jutányosan kaphatók. Repceponyvák darabonként 3 forinttól feljebb. 4158

Kitűnő minőségű, Szamosháti
Káposzta repce
vetőmag, kapható 4697
KLEIN VILMOS magkereskedésében Szatmártt.

Magyar kenderből készült gazdasági kötélneműeket

ajánl a
BLEIER és WEISZ kötélgyári cég Budapest.
Raktár és iroda: **Károly-körút 9.,** a gróf Hadik-Barkóczy-féle házban.
Gyártelep: **Hajtsár-ut 7307. szám.**
Ajánlásra méltó tárgyak: torna-eszközök, Cocos futószőnyegek, lábtörlok, ruhaszárító kötelek,

ló-hálók, dohány- és kéveköto-zsinórok, fogoly- (fürj)-hálók,

kézi táskák stb., továbbá gazdasági czikkek, u. m.: istráng, kötőfók, rudaló, gabona-sákok, vízhatlan ponyvák, itató és tüzl vedrek, kender-tömlök, hevederek, kender, kőcz stb., a legjutányosabb eredeti gyári árakon.
Vidéki megrendelések pontosan eszközöztetnek. Képes árjegyzék kívánatra bérmentve küldetik.

Tőzeg, fertőtlenítésre.

Felülmulhatatlan szalmapótló és trágyaszaporító anyag. Szaggatott, préselt, őrölt és szitált állapotban bármely mennyiségben megrendelhető az uradalmi igazgatóságnál 3877
Lengyel-tóban, Somogy megye.

HALDEK

magkereskedése
Budapest, Károly-körút 9. szám.

Szavatolt legutolsó termésben és ennek megfelelő legmagasabb csiraképességben ajánl:

Őszi borsót	7 frtért	100 kilónkint.
Őszi bükkönyt	10 „	
Homok-bükkönyt	16½ „	
Csibehúrt	8½ „	
Mustármagot	9 „	
Pohánkát	9 „	
Szt.-Iván rozsot	7 „	
Káposztarepczét	9½ „	

Hirdetési ár 15 szög 30 kr., ezen felül minden szög 2 kr., feltűnő betűkkel 4 kr. Czim közlése-nél minden beiktatásnál 30 kr. bélyegilleték.

KIS HIRDETÉSEK.

Csak mezőgazdák és a szakirodalom terményei, továbbá állást keresők és adók hirdetésményei vétetnek fel e kedvezményes rovatban.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válaszra szükséges levélbélyeget vagy levezőlapot küldenek.

Felkéretnek mind-azok, kik valamely jellegű hirdetésre választásnak, hogy ajánlatukhoz semmiféle eredeti okmányt ne mellékeljenek, mert a kiadóhivatal ezekért felelősséget nem vállalhat.

Betöltendő állás.

Kellő praxissal és kitűnő bizonyítvánnyal rendelkező kezelő gazdaságtant azonnal felfogadók évi 240 frt fizetés, mintegy 200 frt percentuatió biztosítással és teljes el-látással. Cautióval rendelkezők előnyben részesül-nek. Folyamodók bizo-nyítványaik másolatát, melyek vissza nem adat-nak, küldjék czimemre: **Zaleski Jenő Tót-Györk,** Pestmegye, állomás Aszód. 4683

Jó gyakorlati jártas-sággal bíró, nős, kis csa-ládu, eré yes

tehenésgazda

kerestetik. Kizárólag csak olyanok vétetnek tekin-tenbe, kik vagy tejjgazda-sági iskolát végeztek, vagy hosszabb ideig mint tehenésgazdák alkalmazva voltak. Az illető esetleg magtárkezeléssel is megbízatik, azért fed-heten előélet és példás becsületesség főköllék. Sajátkezűleg irt ajánlatok „Cs. A.” jelige alatt a kiadóhivatalba küldendők. 4679

Egy a mezőgazdaság terén elméletileg és gy-a-korlatilag képzett, nőtlen, keresztény fiatal ember, ki a gazdasági könyv-vezetést érti, dohányter-melés körül is jártas f. é. október 1-sején alkalm-a-zást nyerhet egy szabó es-megyői nagyobb terje-delmű gazdaságban, tel-jes ellátás és 200 forint fizetés mellett. Bizonyít-ványokkal felszerelt aján-latok intézendők Nyíri-láncshoz Turára, Szabolcs-megye u. p. Nyirbögányi. 4705

Irnoki állás. Gróf Hadik Barkóczy Endre ur tavnai uradalmában f. év szept-ember 15-től egy irnoki állás van üresedésben. Pályázhatnak gazdasági intézetet, lehetőleg f. év-ben végeztek. Tót nyelv birása szükséges. Folya-módványok az uradalmi tisztartóssághoz Tavarnára intézendők. 4715

Egy gazd. tanintézetet végzett nőtlen fiatal em-ber, ki a német nyelvet is bírja, mint segédtsízt alkalmazást nyer. Fizetés 240 frt, teljes ellátás mosá-son kívül. Az állás szept-ember hó elején foglal-landó é. Ajánlatok bizo-nyítványmásolattal, melyek vissza nem kül-detnek, a mozsgói uradalom Pusztá-Szt-Miklós (Somogy-megye) intézőségéhez u. p. Mozsgó czimzendők. 4712

Kerestetik gazdatiszt, leg-később f. év szemp'em-ber hóban való belépésre, nős, kis családdal, tett-erős, aki eddigi sikeres működését tanusíthatja és egy elhanyagolt gazdaság rendbe és jövedelmezővé hozatalát, a tulajdonos által adandó intencziók nyomán szorgalommal végrehajtani képes. Evi fizetés készpénz 500 frt, 2 tehén és 6 gulyabeli tartás, termény és egyéb természetbeli járulékok. Eddigi működésről bizo-nyítványmásolatokkal fel-szerelt ajánlatok, melyek nem küldetnek vissza, czimzendő jelenleg a bir-tokon tartézkodó tulajdo-nos Margulit Gyulához Utas-pusztá u. p. Ajnácskó. 4686

Állást keresők.

Kulcsári állást keres igen szerény feltételek mel-lett, egy szépírású fiatal ember, ki már ily minőségben 7500 holdas birtokon alkalmazva volt, s jó bizo-nyítványokkal bír. Szíves megkeresést „Kulcsár” jelige alatt a kiadóhivatalba kérek. 4628

Gazdasági iskolát végzett intelligens fiatal ember, is-páni állást keres október 1-re, mint segédtsízt nagyobb gazdaságokban több év óta működik, a dohánytermelés, állattenyésztés és hizlálás körül gyakorlati képzetse-gel bír. Czime megtudható „S” jegy alatt a kiadóhiva-talban. 4661

Egy 49 éves, rom. kath vallású gazdatiszt, ki 22 évig egy nagyobb uradalom-nál szolgált, jelenleg is 5 év óta egy nagybirtoknál alkalmazásban van, gazda-sági intézetet végzett, ma-gyar, német, horvát és tót nyelveket beszéli, szeretne folyó évi október 1-ére egy szerény állású gazdatiszti állomást elfoglalni. Czim a kiadóhivatalban. 4700

Egy egy a külső mint a belső gazdaságban egy-aránt jártas, 10 évi gy-a-korlattal bíró, 30 éves, katona viselt, nőtlen, izr. gazdatiszt, bármikori bel-lépésre megfelelő állást keres. Szíves megkeresé-sek „Erélyes” jelige alatt e lap kiadóhivatalához kéretnek. 4464

Földbirtokos urak figyel-mébe! 4 polgárit végzett, 19 éves, erőteljes izr. fiannak oly helyet ke-resek, hol a gazdaságot alaposan gyakorlatilag el-sajátíthatná. Ellátáséért havi 20-25 fitot fizetek. Ajánlatokat „Sürgős” czim-en a „Köztelek” kiadó-hivatalába kérek. 4718

Gazdasági irnok, izr. ügyes és megbízható, ki a gazdasági teendők-ben több évi jártasság-gal bír, igen jó bizonyít-ványokkal rendelkezik, mielőbbi belépésre állo-mást keres. Igényei mér-sékelték. Czim a kiadó-hivatalban. 4335

Föld- és tejjgazdasági szakiskolai felsőbb tan-folyamot jelesen végzett, 29 éves, ker. gazdatiszt, ki a gazdaságot minden ágában jártas, okt. elsejére megfelelő állást keres. Czim a kiadóhivatalban. 4634

Egy nőtlen gazdatiszt, ki már hat éve egy inten-síven kezelt uradalomban van alkalmazva, jelenleg mint kasznár, ért a gazda-ság minden ágához, főleg czukorrépa termelés és hizláláshoz, állattenyész-tés és dohánytermeléshez, helyet óhajt változtatni. Czim a kiadóhivatalban. 4695

Egy keszthelyi m. kir. gazdasági tanintézetet jó sikerrel végzett fiatal gazdász, ki jelenleg is egy nagyobb belterjesen kezelt gazdaságban mint kezelőtiszt működik, no-venber 1-ére, esetleg előbb isállását változtatni óhajtja, a gazdaság minden ágá-ban, úgy a czukorrépa-termelés, mint a lótenyész-tésben teljesen jártas. Szí-ves ajánlatok „Cs” jegy alatt a kiadóhivatalba ké-rek, hol a czim is meg-tudható. 4709

Intelligens csa'ádból származó, földmives isko-lát kitűnő sikerrel végzett, a hadkötelezettségnek ele-get tett, erőteljes fiatal ember, egy évi praxissal, oly uradalomban keres irnok, segédtsízt állást, hol kitaró, szorgalom s becsületes munka árán jövőjét megállapíthatná Czim a kiadóhivatalban. 3857

A keszthelyi gazdasági tanintézet II-od éves hall-gatója cséplőgép mellé vagy gyakornokul ajánl-kozik augusztus és szept-ember hónapokra. Czim a kiadóhivatalban „R. J.” jelige alatt. 4671

Egy 55 éves, r. kath. egészséges, erőteljes nyu-galmazott kerületi gazda-tiszt, ki a magyar, né-met és tót nyelvet szóban és írásban egyaránt töké-letesen bírja, mint becsü-letes, szorgalmas, józan egyén, s gyakorlott „eré-lyes” gazdatiszt, hason-minőségű állást keres. Különböző ügyességénél fogva, szerény feltételek mellett, másnemű foglal-kozást is elfogad. Czim kiadóhivatalban. 4673

Irnoki, ispáni, segéd-tiszt állást keres szerény igényű jó családból való keresztény fiatal ember, ki földmives iskolát vég-zett, katonai kötelezett-ségének az állami mén-telepnél mint káplár ele-get tett. Jelenleg mint kisegítő működik nagyobb gazdaságban, helyét azon-nal elfoglalhatja. Czim a kiadóhivatalban. 4689

Egy nős gazdatiszt, ki már évek óta tehenészet-nél, valamint nagyszabású magtár kezeléssel van megbízva, ért a czukor-répa-termelés és hizla-láshoz, helyet óhajt vál-toztatni. Czim a kiadó-hivatalban. 4696

31 éves, erélyes gazdász, izr., nőtlen, ki 12 évig Somogy megyében, özv. jelenleg második éve mint kulcsár egy nagyobb bacsikai belsőleg kezelt uradalomban alkalmazva van, mint segédtsízt a főnök mellett, október elsőre vagy újévre szer-ény fizetését alkalm-a-zást keres. Czim a kiadó-hivatalban. 4691

Műkertész, a ki a ker-tészet minden ágában jár-tas s így alkalmazva is volt, szeptember vagy október hó 1-ére helyben vagy a főváros közelében állást keres. Esetleg a házfelügyelői állást is elfogadja. Czim a kiadó-hivatalban. 4681

Uradalmi főtiszt, legjobb ajánlatokkal, állását új évre mint önálló kezelő-tiszt árvezetésre vidékre nagyobb uradalomban vál-toztatni szándékozik. Cz m a kiadóhivatalban. 4698

Az adai m. kir. föld-mivesiskolát végzett nőt-len és hadmentes egyén, azonnali belépésre keres szolgálatot. Együttal alul-írott ajánlja az augusztus-ban vizsgázó s szeptem-ber végén kilépő növén-dékeit a birtokos, bérlő és gazdatiszt urak szíves figyelmébe, kik úgy van-nak nevelve, hogy feljebb-valóik rendelkezéseit oko-san végrehajtani képesek. Van több nős, kiszolgált katona köztük. Szobonya Bertalan, földmiv. iskola igazgató Ada. 4667

Egy 49 éves, egészse-ges, praktikus gazdatiszt, ki önálló bérlő is volt 5 éven át, egy bér-gazdaság-ban nagybirtokos tehené-szet mellett alkalmazva volt, 3 éven át mint kezelő-tiszt egy 1700 holdas bér-gazdaságot önállóan ke-zelt, a bérlet letelte foly-tán állást keres 1895. év szeptember havától. Szíves megkeresést e lap kiadó-hivatalába kérek. 4717

Segédtsízt alkalmazást keres egy felsőbb gazda-sági tanintézetet és föld-mives iskolát végzett gazdász, tart. hadnagy. magyar és német nyelvet bírja s hasonminőségben egy nagyobb uradalom-ban már alkalmazva volt. Szíves megkeresések „Se-gédtsízt” jelige alatt e lap kiadóhivatalához kéret-nek. 4716

Állatok.

Méltóságos Bezerédj An-dor cs. és kir. kamarás ur jegenyesi gazdaságában 4 drb kan, két emse tisztá-vériü Yorkshire választott malacz van eladó. A tenyészanyag Frigyes fő-herczeg tescheni uradal-mából szerzettett be s így annak eredete s tisztá-sága minden kétséget tel-jesen kizár. A malaczok átlagos súlya 17.5 kigr. Bővebbet a jegenyesi gazda-ság, u. p. Szedres (Tolnam.) 4694

Eladó

100 darab 5 és 6 éves, részben betanított jármás

magyar ökör

gr. Kornis Vic-tor sz.-benedeki uradalmában Szolnokdobokavárm. Vasutállomás egész közelben Deés. 4669

Rambouillet kosok-at

keresek megvételre. Geréby Gyula Lajosmizse. 4701

Eladó

tenyészsertés.

Tisztavéri fehér, kon-dorszörü magyar man-galica, vész és or-bánczmentes tenyész-tésből a 3/4 éves kan és göbe malaczok ez időszerint eladásra kerülnek. Közlebbi felvilágosítással szol-gál az uradalmi igaz-gatósság, Lengyeltóiban (Somogy megye.) 4704

Eladó lovak.

Gróf Zichy Béla lengyel-tóti uradalmában 14 darab 4 éves Pinzgau, teljesen betanított, szelid jámbor kocszi ló van eladásra felállítva. Közlebbi felvilágosítá-sal szolgál az uradalmi igazgatósság, Lengyeltóti Somogy megye. 3995

Gróf Zichy Nándor

ur ő exzellentiája szent-miklósi juhászatában Sárbogárd vasutállomás 40 drb számfeltti

Merinó-kos

van eladó bármely elfo-gadható áron. Megkeresés e tárgyban

VAJTA postaállomás Központi iroda czimzendő. 4650

Egy 3 éves kan, tisztá Poland china faj, 80 frtért eladó Kisujszálláson Bole-mann Istvánnál. 4714

Tenyészlő eladás. Sötét pej, 7 éves, 160 cm. magas Gunnersburytól, vemhes, bálnolai származás, kancza, eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 4652

Csikó-eladás.

Alólirott gazdasá-gában, tenyészet be-szüntetés végett eladó: 15 drb 1/2-3 1/2 éves félvér csikó.

A csikók jó fajtu anyáktól, Komét, Má-tádor, Zivatar, Rokon és Bajnok-Noniusz ál-lami ménektől szár-maznak. Megtekintés esetén a pápai vasuti állomásnál fogattal szolgál 4664

Margulit Lajos Pa-Nagy-Podár, u. p. Pápa, vasutállomás.

Eladó tenyész bikák

telivér Simmenthali

1 1/2-2 1/2 éves korig. Közlebbi felvilágosi-tással szolgál az ura-dalmi igazgatósság Lengyeltóti, Somogy megye 3993

Vegyesek.

Őszi borsó, métermázsája 8 frtért zsákokkal együtt eladó, ab Polgárdi (Bel-major) Fehérmegye. 4682

Tea-vajkészítéshez. Bergedorfer separator kézi és erőművi hajtásra órán-ként 200 liter tejre. Fleischmann köpülő 120 liter színre, egyéb esz-közökkel, alig használt kifogástalan állapotban jutányosan eladók. Czim: Alsó-henczei gazdaság. Posta Nagy-Dorogh. 4680

Fejérmegyeiben, Budapest-től 2 1/2 km. távol, államut, két vasut és hajóállomás mellett 554 hold tagos, tott

pusztai birtok, 9 szobás modern urilak, szép park, gyümölcsös, amerikai ojtott termő-sző-lővel, kitűnő földek, jó gazdasági épületekkel, tehenészet, összes felszere-és és terményekkel együtt eladó.

Bővebbet a kiadóhivatal. Ügynök nem díjaztatik. 4658

Bérszántás gőzekével.

a legújabb eredeti Fowler-féle Compound gőzekkel talajművelésre vállalkozik 2731

WOLFF ERNŐ gőzszántási vállalkozó
Budapest, V. ker., Váci-körút 76. szám.

1123/1895. sz.

Malom-bérlet.

Gróf Esterházy Miklós József Ö Meltósága tatai uradalmi alulírott igazgatósága ezennel közhírré teszi, hogy a tóvárosi hitbizományi uradalomhoz tartozó, s a **szomódi határban fekvő u. n.**

„**FERENCZ-MALOM**“ mely a m. kir. államvasutak Tata-Tóváros állomásától valamint a dunagőzhajózási társaság d.-almási állomásától alig félórnyira fekszik, s gazdasági épületekkel is el van látva, **f. évi október hó 1-től kiadó.**

Az érdeklődők ajánlataikat **f. évi augusztus hó 31-ig** az igazgatóság címére posta útján is beküldhetik.

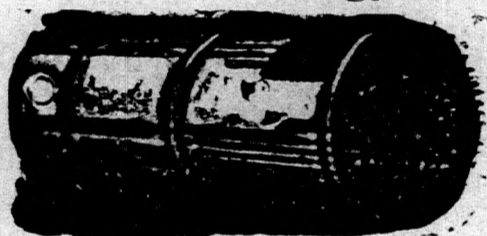
Tatán, 1895. augusztus hó 7-én.

4708

FESZTY LAJOS, urad. igazgató.

KÁDÁR GYULA

szab. gyors lóhere magfejtő gyára és gépjavító műhelye
Nagyvárad.

Ajánlja **szab. lóhere magfejtő készülékét**, mely minden eséplőgéphez alkalmazható, ötszörös munkaeredménnyel és tartóssággal, felülmul bármely más eddigi találmányt, a melyért felelősséget vállalok. Ára 70 forint. Járgánygépekhez külön álló herfejtő szinte gyártatik. —

Megrendelésnél a dob hossza és körmérete szükséges. Továbbá kapható, illetve nálam megrendelhető **pótsorvetőgép** ára 10 frt, a melynek a használhatósága és czélszerűsége több gazdaság által lett elismerve.

Ajánlom továbbá **Schuber gyalu-gépet**, a melylyel bármely gépnek Schuber tükrét, valamint annak tolatyuját tükör simára a legpontosabb egyenleteséggel meg lehet gyalulni. Ára 200 forint.

Minden gyártmányért teljes felelősséget vállalok. 4445

Gépolajat,

u. m.: valódi, tiszta **oliva-olajat**, elsőrendű, savtalanított **repeze-olajat**, **orosz ásvány-olajat** stb.

Olasz saponáriát

tisztán vastag gyökerekből örölve. **Takaró-és szekérponyvákat.**

Fertőtlenítő szereket,

u. m.: **karbolsav, karbolpor, creolin, zöldgálicz** stb.
carbóleumot, keserűsót, csudasót, kocsikenőt, zsgáliczot, petroleumot.

ZSÁKOKAT
kátrányfestékeket, fedéllakkot,
mútrágyát.

szállít

Szalonnát

(a jelenlegi áron előjegyzésbe véve és kívánatra részletekben szállitva.)

Luczernát! Lóherét! Fűmagvakat minden czélra és minden egyéb gazdasági vetőmagvakat és gazdasági cikket és vetőmagot **a legjutányosabb áron és garantált jó minőségben**

KRAMER LIPÓT,

BUDAPESTEN,

V. ker., Akadémia-utca 10. szám.

Sürgöny-czim: „CERES“ Budapest.

Arjegyzékekkel és részletes külön ajánlatokkal kívánatra szolgálók.

Superfosphatokat

csontlisztből, guanoból, spodiumból stb.

Superphosphatgypszet és **phosphorsavoldatot**

mint az istállótrágya és ganajlé legjobb conserváló szerét: **chilisaletromot**, **kénsavas ammoniakot**, **kaisókat**, **Thomassalak-lisztet**, **stassfurti kainitot** tiszta arsen és chlormentes **alj. phosphorsavas mészt** takarmányozási czélokra, ajánl tartalmat biztosítva, a mindenütt **concurrénsképes** **Schwefelsäure und Kunstdüngerfabriken Lundenburg- Themenau u. Lissek Roztok** 4459

A. SCHRAM, PRAG

Központi iroda: **Prag, Heinrichgasse 27.**

Megbízható és hitelképes képviselők minden megyében kerestetnek.

Gazdáknak különös figyelmébe.

A behordási és eséplési idényre **adok vízmentes takaróponyvát kölcsönbérletbe** és pedig oly jutányos feltételek mellett, hogy a saját ponyvák megvétele ezután egészen fölösleges. Előjegyzések már most elfogadtnak. — Ugyanott új, egy- és többször használt **gabonaszakok**, úgy szintén új és használt ponyvák, fehér, fekete vagy sárgák, **csodálatos olcsó áron kaphatók. Repezeponyvák** rézgűrűkkel 3 frt 20 és 4 frt 50 krért. 4565

NAGEL ADOLF-nál

 BUDAPEST,
Arany János-utca 10.

Eladó lovak.

Báró Puteáni-féle ménes felosztatása folytán

folyó évi szeptember 1-én 10 órakor

Tapolczán (vasutállomás), Lieger vendéglő udvarán, 25—30 drb teljes koru betanított

kocsi-ló, csikó, 2 mén

önkéntes árveréssel eladatik a legtöbbet ígérőnek.

(Vonatok Bécs, Budapest, Győr, Szombathely felől 9 órakor érkeznek és fél hatkor indulnak. 4711

Mauthner Ödön

magkereskedése

Budapesten, Andrassy-ut 23. szám.

Szavatolt legutolsó termésben és ennek megfelelő legmagasabb csiraképességben ajánl:

Őszi borsót	6 ³ / ₄ forintért	100 kilonként.
Őszi bükkönyt	9 ³ / ₄ „	
Homok-bükkönyt	15 ¹ / ₂ „	
Csibehurt	8 ¹ / ₂ „	
Mustármagot	8 ¹ / ₂ „	
Pohánkát	8 ¹ / ₂ „	
Szent Iván-rozsot	7 „	
Káposztarepczét	9 „	